

FURÚMIÑETU LIGÁRADAN PÁBLO JOUN CORÍNTONA

Labürüjan Páblo joun tílana ligílisi Corínto

¹ Áu Páblo, wálaadina Búngiu láu lugúndan lun ában-badina la láni Jesucrístu apóstolu, le méme gíribei ában le loúnajan. Nabürüjañoun gárada to, úara lúma wadúje Sóstenes, jun, ² jugúya le wadújeñu lueigiñe Jesucrístu ja tílanabaña lilígilisin Búngiu to ubúruguboun Corínto, ja lánigubaña Búngiu ladúga lídaañadün lan ában lúma Jesucrístu. Wájali Búngiu jun lun jedéregeregagun júngua lun le gumúti, queísi wájali lan joun sun ja agúarubalin líri Wabúreme Jesucrístu lídan sun fulásu lun jedéregeregagun jóingua lun. Jesucrístu Jabúremebei, ligía gíñe Wabúremebei. ³ Resíbi jumeí abíniruni lúma darángilaü lúmagiñe Wáguchi Búngiu lúma lúmagiñe Wabúreme Jesucrístu.

Abíniruni le wánibei lídaangiñe Jesucrístu

⁴ Súnwandan neteíngiruni Búngiu juágu, luágu abíniruni le rúlaalíbei jun láu lareíni, lídaangiñe Jesucrístu. ⁵ Ladúga lídaañadün lan ában lúma Crístu, rújali Búngiu sun luwúyeri irisini le lánina siélu jun, rújali ában oúnwenbun subúdi jun luoúgua, lun gayáraabei lan jadímurejan luágu láu ában lichú áu. ⁶ Ítara líña geféen jumá luágu inárüni lan le waríñagubei jun luágu Crístu. ⁷ Láu igáburi le, úati ni cáta jemégeirun lídaangiñe le líchugubei Crístu, sun anjúnja lan agúrabajei wéyu le lúnbei lagíribudun Wabúreme Jesucrístu uboúagun. ⁸ Lágüdajabadün Búngiu derégüdagu lídan jaffínen darí lúmoun lagúmujoún, lun úa lan ni ában íchuguti jidúnrun

luágu ni cáta dánme le liábin Wabúreme Jesucrístu. ⁹ Súnwandan lagúnfuliruni Búngiu lerérun, áni ligía agúarubei jun lun lídan jumá ában lúma Jesucrístu, le Liraú, le Wabúreme.

Fánreinguaü jádan lánigu Búngiu

¹⁰ Nidújeñu, ayúmuraguatina jun luágu líri Wabúreme Jesucrístu, lun júaradun, lun meréde jumá fánreinguañu. Abágarida jumá lídan úarani le gumúti, láu ában méme luwúyeri asáminaruni lúma ayúmajani. ¹¹ Naríñagunbalin le, nidújeñu, lugúndun aríñagaaña ja jádaangiñebaña lufámilian Cloé luágu níjein lán nege múarani jagánagua. ¹² Ámuñegueinarügü lán nege cátei laríñagun cáda ában jídaangiñe, añájein nege jídaangiñe, aríñagatiña. “Áu, lánigu Páblo áu”, jaríñaga jíbiri. “Áu, lánigu Apólos áu”, jaríñaga jíbiri. “Áu, lánigu Pédro áu”, jaríñaga jíbiri. “Áu, lánigu Crístu áu”. ¹³ ¿Cámegi sun le? ¿Fánreinwaguati funági Crístu? ¿Dáwaguatina funági luágu gurúwa luágu jufúleisein? ¿Ódi lídan níri jabásterá? ¹⁴ Teínqui níña lun Búngiu luágu mabásteragüdün nan ni ában jídaangiñe lueídügüya Críspo lúma Gáyo, ¹⁵ ítara, úati ni ában lun laríñagun luágu lídan lan níri labásterá lun nánigu lan. ¹⁶ Narítaguñein guetó luágu badíseigüda náani gíñe Estéfnas jáu sun tílana lúban, marítaguntina ánjein badíseigüda nubeí ámu. ¹⁷ Moúnajan lumútina Crístu abásteragüdaja, loúnajañadina apúrichijeí ugánu luáguti lasálbaruniña gürígia, máma láu apúrichijani le weíriguburiti, lueí lagídarun lídaangiñe laníchigu loúnwen Crístu luágu gurúwa.

Arijúati lubáfu Búngiu lúma lichú láu lídan Crístu

¹⁸ Ítara líña ugánu luáguti loúnwen Crístu luágu gurúwa quei libídiouniga áu joun ja lúnbaña jeféridirun, ánjein

woun, wagía le lúnbei wasálbarun, subúdi wamúti luágu lídaangiñe lan ugánu luáguti loúnwen Crístu larúfudei Búngiu lubáfu lun lasálbaruniña gürígia. ¹⁹ Bürúwati tídan Lerérun Búngiu.

Nagúrinchagubei lichú áu le lánina ubou le, nadúgübei jafúrendei furéndeitiña lun ni cárame ánjein máma lubei númagiñe liábin.

²⁰ ¿Cáti un ju lan le chúbei áu, o le arúfudajabei, o le lan gasígenejadibalín buri cátei le lánina ubou le? Úati ju lan lun ni cáta, adúga láali Búngiu lichú láu ubou le lun libídiounigame áu. ²¹ Láu lichú láu, adúgati lun masúbudirun jamáni ja lánigubaña ubou láu lichú áu le jawágubei. Láu giñe lichú láu, ába laráansejan lun lasálbaruniña ja affínebaña luágu lárigiñe jagáambuni ugánu luágu loúnwen Crístu jawágu, láu sun barú jamaani jíbiri gürígia ugánu le quei libídiouniga áu.

²² Buséntiña juríu jaríjin miláguru lun jaffínerun luágu Crístu, ja mámabaña juríu, buséntiña lun láubei lan lichú áu arúfudajani lun gayáraabei lan jerésibiruni. ²³ Ánjein wagía, wapúrichija luágu Crístu le ádarawagúbei luágu gurúwa. Jayábiti juríu, siñáti jerésibiruni ában asálbaragülei le ouwebei láu ában luwúyeri ouweni le busíganudünati líbe líra, játi mámabaña juríu, janúgüni quei libídiouniga áu. ²⁴ Láu sun líra, añájein jádaangiñe juríu jáma ja mámabaña juríu ja agáambubalin lagúarun Búngiu joun lun lánigu jamá. Jagía, gayáraati jaríjini lubáfu Búngiu lídan loúnwen Crístu, lúma lichú láu lun lasálbaruniwa ítara. ²⁵ Joun lirájüñü ubou, libídiouniga áu laráansejan Búngiu, wel, weíríti lichú láu Búngiu sügú láu le chútimaabei áu ubouágu. ²⁶ Nidújeñu, lúnti jasúbudiruni luágu wájali lan Búngiu jun, láu sun míbe

jamá jídaangiñe chúti jáu según ubouú, áni míbetiña gíñe jídaangiñe weírigutiña, o jádaangiñetiña lan familia íñugutiña. ²⁷ Anúadaja láaña Búngiu ja ibídiouguabaña áu según ubouú lun líchugun busíganu joun ja chúbaña áu, láu jaríjini luágu ni cáta lan lichú jáu ligíbugiñe Búngiu. Anúadaja láaña gíñe ja lanúgübaña ubouú quei mabáfutiña lun líchugun busíganu joun ja gabáfubaña, láu jaríjini luágu ni cáta lan jabáfu ligíbugiñe Búngiu. ²⁸ Anúadaja láaña Búngiu ja maweírigunbaña ubouúagu, ja áubaña mebéresenwa lan, ja ni cátabaña, lun larúfuduni luágu ni cáta lan ja anáangubaña joúngua ubouúagu. ²⁹ Úati lubeíti ni ában gayáraati lanáangun lúngua ligíbugiñe Búngiu. ³⁰ Rúláadün Búngiu guánarügü jugúya afíñetiña lídoun ában lúma Jesucrístu. Ladúga cátei líra, ibíjatiwa lichú áu lúmagiñe Crístu, gayáraati lerésibiruníwa Búngiu queisi richáguatiña, derégeguañu woúngua lun, sálbañu. ³¹ Ítara líña lubeíti adúga wameí quei taríñagun Lerérun Búngiu. “Le busénti ladímurejan luágu uweíriguni, adímurejalá luágu luweírin cátei le adúga láalibei Wabúreme Crístu woun.”

2

Ugánu luáguti Crístu le ádarawagúbei luágu gurúwa

¹ Nidújeñu, dán meja le nídínbei lun nadímurejan jun luágu linárün Búngiu, adúga numúti mayúsurunga dimúrei buri íñuguti. ² Dan lé meja júma nubeí, máluguntina meja napúrichijan luágu ámu cátei lueídügüya luágu Jesucrístu le ádarawagúbei luágu gurúwa. ³ Ába narúfudagun núngua jun queisi ában wügúri gudémeguti, adádagareina láu anúfudei lueí jamúga níjein lan mégeiti lídan nuwádigimari luágu Wabúreme. ⁴ Dán meja le nadímurejanbei jun, ába napúrichijani Lerérun Búngiu jun,

máluajantina nagáñeirunün láu buri dimúrei le jadímurejan wügúriña chu táu. Lubáragiñe líra, láurügü lubáfu láni Búngiu Espíritu nadímureja jun, ába jasúbudiruni luágu inárüni lan le naríñagubei jun. ⁵ Ítara líña jafíñerun lídaangiñe lubáfu Búngiu, máma lídaangiñe lichú jáu gürígia.

Arúfudaguati Búngiu lúngua lídaangiñe láni Espíritu

⁶ Láu sun líra, adímurejatiwa luágu ában luwúyeri lichú áu joun ja weínamujañábaña lídan jafíñen. Ánjeinti lichú áu ligía, máma lánina ubou le, máma gíñe jáni ja agúmadijabaña ya ubouagu, ja madíseelibeí ánjañame gumúgua.

⁷ Luágu lichú láu Búngiu wadímureja, le áubei laráanseja lúmagiñe lubáragiñe ladúgüni ubou lun lasálbaruníwa lun sun dan, gafánran wamámuga lídan sun luweírigan Crístu. Ligía rügúñein meja asúbudirei aráansejani ligía, guetó, subúdigüda láali woun. ⁸ Játi gumádimatiña lánina ubou le, siñáti gunfaráanda jamáni laráansejan Búngiu lubá wasálbarun, lugúndun lun jamúga gunfaráanda jamáni, mádaragun jamúti jamúga Crístu luágu gurúwa.

⁹ Ítara líña queísi taríñaguni Lerérun Búngiu.

Maríjiñaja jamágili gürígia cátei buíti lé buri laráansejabei Búngiu joun ja jínsiñejabúbaña lun, magáambuñajagiña gürígia luágu cátei buíti líbeina líra, marítaguntiña ída lúba lan.

¹⁰ Ába lasúbudiragüdüni láni Búngiu Espíritu, le méme Sífiri Sándu, luáguti buri sun lubuídun cátei ligía woun, wagía affíñetiña. Aríaaaja lumúti Sífiri Sándu sun cátei, áni subúdi lumúti lujúlilin-ágei larítagun Búngiu.

¹¹ ¿Ca jádaangiñe gürígia gayáraabei lasúbudiruni ca lan tídaanbei lanígi ában gürígia, lueídügüya espíritu le lídaanbei gürígia ligía? Ítara líña gíñe, láni rügúñein

Búngiu Espíritu asúbudirei sun cátei le lánina Búngiu. ¹² Wagía affñetiña, máma ában espíritu le lánina uboú werésibirubei, Sífiri Sándu le ñúbinbei lúmagiñe Búngiu, ligía werésibirubei, lun gunfaráanda wamáni le rúlaalíbei Búngiu woun láu lareíni. ¹³ Adímurejatiwa luágu lareíni Búngiu láu buri dimúrei le larúfudajabei Sífiri Sándu woun, máma láu buri dimúrei le wafúnrendeirun láu lichú wáu, le jáni gürígia. Ítara líña, laú lubáfu Sífiri Sándu, wafúnraanguagüdei linárün Búngiu joun gürígia ja ibíjubalin Sífiri Sándu.

¹⁴ Gürígia le mibíjinbalin Sífiri Sándu, májati lun larítagun Búngiu le larúfudajabei láni Búngiu Espíritu jádaangiñe gürígia, lugúndun libídiouniga áu lanúgüni, siñá lumuti gunfaráanda, lugúndun cátei lán buri le, láu rügüñein lubáfu Sífiri Sándu gayára lan gunfaráandawa lan. ¹⁵ Ánjeinti gürígia le gámati Sífiri Sándu, gáma lumúti larúgounga le líchugubei Sífiri Sándu luágu sun cátei, jayábiti ja lirájüñü uboú, siñáti gunfaráanda jamáni cáteiñein lan gürígia le eíbugubei lídan larúgounga le líchugubei Sífiri Sándu. ¹⁶ Queísi laríñawagun tídan Lerérun Búngiu. “¿Ca gunfaráanda jamáalíbei lisáminan Búngiu? ¿Ca gayáraabei larúfudajan lun Búngiu?” Láu sun líra, wagía affñetiña, níjein lisáminan Crístu wádan ladúga ibíja wamáali Sífiri Sándu.

3

Luwádigimari Páblo lun Búngiu lídan ában jáma jíbiri

¹ Láu sun líra, nidújeñu, dán meja le júmañadina lan, siñáti méja nadímurejan jun queísi joun gürígia ja lagúmadirubaña Sífiri Sándu, adímurejatina meja jun queísi joun gürígia ja míchaagugiñábaña jóungua lábugiñoun

lagúmadijan Sífiri Sándu le gumúti—queísi joun irájüñü—luágu buri cátei le luáguti Crístu. ² Ába níchugun arúfudajani le ménreengunti jun, queísi líchugúniwa úri lun ában irájü le gurágili lewéñegua eígini le deréguati, lugúndun siñágili lan lájuluchun eígini le deréguati. Siñá jumuti meja líla lujúlilin-ágei larítangun Búngiu gunfaráanda, áni chülú lúmoun dan le, siñá meme jumágili, ³ lugúndun gagáburigidün queísi jagáburí lirájüñü uboú. Níjeingua ligía gimúgau jídan, gáñiguaü, fánreinguaü, máma jígiraguagüdüña júngua lun labúgurunün Sífiri Sándu, áni jadúgüñein le jadúgübei sun mútu. ⁴ Lugúndun láu laríñangun ában. “Lánigu Páblo áu”, laríñagaya ában. “Áu lánigu Apólos”, jadúgüña queísi gürígia ja lánigu uboú le.

⁵ ¿Cátanagi? ¿Cáteigi Apólosbei? Esériwidutiñarügü lun Búngiu wagía, ja ídaangiñébaña jíabin afíñera luágu Crístu. Wadágimanu le líchugubei Wabúreme lun cáda ában wádaangiñe, ligía wadúgübei. ⁶ Áu ábunagubalin Lerérun Búngiu queísi nádü tídon janígi, Apólos áturaguei nádü ligía láu larúfudajan méme jun luágu Crístu. Búngiu aweíridagüdúbalin nádü, ligía edérebugüdúbalin jafíñen. ⁷ Ni lubeíti le ábunagubei, ni le áturagubei, ni cáta jagía, ánjeinti Búngiu, sun cátei ligía, lugúndun ligía aweíridagüdúbarun nádü. ⁸ Ában jáu ja ábunagubaña jáma ja áturagubaña, láu sun lafáyeyirubei lan Búngiu cáda ában según luwúyeri lesériwidun lun. ⁹ Íbirigu wagía lídan wadágimanu esériwida lun Búngiu, jugúya, ítara jíña quei múa le luwádigimaridubei Búngiu.

Ítara jíña gíñe queísi ában múna to lábunaguñounboun Búngiu. ¹⁰ Fuleísei láadina Búngiu láu líchugun ubáfu nun lun nuwádigimaridun úara lúma. Niábíti queísi ában wügúri le subúsjabúbei lun labunún wagábu buídu—áu le

íchugubalin ébuu lun jaffñen. Ámuti güri-gia ábunagubei ligíbuagu ébuu ligía—jagía maésturugu ja arúfudajabaña luágu Jesucristu jun, nárigi. Cáda ában, lúnti gounigi lan ída líña lan lábunagun ligíbuagu ébuu ligía. ¹¹ Rúaali ébuu lun jaffñen, áni siñáti líchugúniwa ámu ébuu. Ébuu ligía, Jesucristu guánarügü. ¹² Gayáraati lábunagun güri-gia ligíbuagu ébuu ligía laú cátei gebégiti le siñábei lágudúniwa, queisi gólu, pláta, lúma dúbü gebégiti, o gayáraati lábunagun láu cátei le mebégibei sarágu, le gayáraabei lágudúniwa, quei fuláansu, murísi o mabúru. ¹³ Lachúlürüba wéyu lun loúchuni Búngiu jawádigimari sun güri-gia ubouágu lun larjini ída líña lán meja, ánjein gebégi lubeí lúmoun mebégi lan. Louchagubei wawádigimaridun quei láu wátu geméti, aríja lámugei ánjein gayára lubeí lawándun, ánjein gebégi lubeí. ¹⁴ Ánjein buídu lubeí wawádigimaridun luágu Búngiu áni madúnamati lun lagúnrinchawagúniwa, queisi siñá lan tagúnrinchawagúniwa múna to adügútu láu cátei derébuguti, werésibirubei wafáyeiruaja lúmagiñe Búngiu. ¹⁵ Ánjein mabuídun lubeí wawádigimaridun luágu Búngiu, lagúnrinchawagúba sun wawádigimari, weféridirubei sun cátei, wawánirügüba wasálbara, quei le séfugarügüti lúngua lídaangiñe wátu geméti.

¹⁶ ¿Ibidiñetisan jun luágu lilígilisin lan Búngiu jugúya, áni agánawa lan Sífiri Sándu jídan? ¹⁷ Ánjoun lagúnrinchagua ában güri-gia lilígilisin Búngiu tugúya, lagúnrinchagubei giñe Búngiu güri-gia ligía, lugúndun Búngiu jabúremebei tílana lilígilisin, áni jugúya guánarügü tílanabei ligílisi tugúya.

¹⁸ Mayéeragua jumá júngua. Le aríttaguti luágu sábiu lan según lichú áu le lánina ubou le, lúnti labúlieiduni

lichú áu ligía, lun lanüğüniwa queísi ában ibídiougua táu según uboú, gayára lámuga lerésibiruni lichú áu le tímatimaati le líchugubei Búngiu. ¹⁹ Lugúndun lichú áu le lánina uboú le, ában libídiouniga áu lun Búngiu. Taríñajare Lerérun Búngiu. “Áburügüda lumútiña Búngiu ja chúbaña áu según uboú le tídoun lisádaraana jabíbun guánarügü.” ²⁰ Aríñagatu gíñe. “Subúdi lumúti Wabúreme Búngiu luágu mála lan jasáminan sábiugu.” ²¹ Ligía moún lubei lun janáangun júngua luágu arúfudajati le jafálarubei, ladúga gürígia rügüñadiwa sun wagía, áni rúlaali Búngiu sun cátei jun lun lesériwidun jun. ²² Rúlaadina jun láu sun Apólos lúma Pédro, lun warúfudajan jun. Rúlaali gíñe sun cátei le uboúagubei jun lun jayúsuruni. Rúlumuti gíñe ibágari lúma ouweni jun. Sun le asúseredubei jun ugúñe lúma sun le lúnbei lasúseredun jun, jáni. ²³ Jáni sun cátei ladúga lánigu Crístu jugúya, áni Crístu láni Búngiu.

4

Jawádigimari apóstolugu

¹ Lúnti lubeíti janúğüniwa queísirügü esériwidutiña lun Crístu, ja íchugúbaña lun jarúfudajani linárün Búngiu lé meja arámudaguabei jun. ² Le lubeíti ibíjiti ában wadágimanu, lúnti ladúgüni buídu lun larúfuduni luágu gadúna lan lun leménigidun liyúbudiri luágu. ³ Ánjein luágu noubadina, maweírinti nebéreserun luágu ída líña lan janúgüni nesériwidun lun Búngiu, ni jugúya ni furúmieguarügü le uboúaguna. Ni áu guánarügü, siñáti naríñagun ánjein buídu lubeí nesériwidun lun, o ánjein níjein lubeí mégeiti luágu, ⁴ láu sun madúnrun nan luágu ni cáta lurúma narítangun, máma lueígiñe líra lun madúnrunbadina lan, Nabúreme agúseragüdúbalina.

⁵ Magúseragüda jumá lubeíti luágu buri cátei lubáragiñe dan, agúra jumá lagíribudun Wabúreme Jesucrístu uboúa-gun lun laságaruni cátei le arámudaguabei lídoun larú-gounga. Lasúbudiragüdübei Wabúreme tarítangun cáda ában anígi, ca lan ueígiñe wadúgei sun le adúga wamáal-ibei. Ábame ladímurejan Búngiu buíti luágu gürígia le buídubei adúga.

⁶ Nidújeñu, adímurejaadina nuougua lúma luágu Apó-los queísi ában jémpulu jun lun gayáraabei lan jafúnren-deirun lídaangiñe le naríñagubei wawougua. Le lúnbei jafúnrendeiruni, lun manúgün jumá ában gürígia weíri lueí le lúnbei lanügúniwa, queísi bürúwañu lan, lun gíñe manáangun lan ni ában lúngua luágu ában arúfudajati le lafálarubei, áni lanúgeime le ában quei ni cáta. ⁷ ¿Cági adügübalibu buídu jaweí jíbiri? ¿Cági cátei búmabei le mámabei líchugun Búngiu bun? Ánjeinti Búngiu lubeí íchugubalin sun cátei bun, ¿cáti uágu banáangua búngua camá jamuga ibíjarügü bumúti le búmabei láu báni búngua?

⁸ Jaganoún camá jamuga rísijadün lídan cátei lánina Búngiu, ibíja jumáli sun le gayáraabei jabúseeruni lí-daangiñe le líchugubei. Sandíguatün júngua camá jamuga jarúeijaña lúma Crístu, ígira wagía. ¡Buíti jamúga lun urúeigu jumá le tímatimaati lun jamúga gafánran wamá lídan jarúeijan! ⁹ Laganoún nun luágu ígira láadiwa lan Búngiu wagía apóstolugu lídan lagúmujoún ubáraü. Ítara wáña queísi gürígia ja siádiwañabaña lun ouweni, ñúbinjadiwa lun ábanbadiwa lan aríawasei lun jaríaguniwa sun lílana uboú, dándu ánjeligu queísi gürígia. ¹⁰ Barúwatiwa queísi ibídiougua táu lueígiñe wesériwidun lun Crístu, sun jarítaguñu jumá juougua luágu chu lan

jáu lídan cátei lánina Crístu. Según jugúya, wagía débilitiwa, jugúya jéretün. Barú jamutiwa gürígia quei ni cáta, ánjein jugúya, inébetün joun. ¹¹ Chülú lúmoun wéyu le, áfagaadiwa ilámaü, mágürabu, lúma manáanguni, wuríbati jóuseruniwa gürígia, mábantiwa, ¹² weíríti wawádigimari láu wájabu lun wágüdaagun woúngua darí lun labúcharun wawágu. Anába jamútiwa gürígia, ába woúnabun láu abíniruni. Eíbaajóatiwa, awánda wamúti. ¹³ Adímurejatiña wuríba wawágu, rútiwa dimúrei buíti joun láu gurásu. Chülú lúmoun wéyu le, oúsera jamútiwa camá ífei láni ubou, quei cátei le mabúseerun jamáli gürígia.

¹⁴ Máma nabúrújañein le jun lun janúgün busíganu, nabúrújañein jun lun narúfudajan jun queísi joun nisáanigu jínsiñetiña nun. ¹⁵ Láu sun jamúga añájein lan dísi-mílu maésturugu arúfudajatiña jun luágu Crístu, áu rügúñein júguchi lídan jafíñen luágu, ladúga áu lan anúgübalin ugánu jun luágu Wasálbaragüle lun gayáraabei lan jafíñerun luágu. ¹⁶ Amúriajatina lubeíti júma lun jáyeijani nigáburi.

¹⁷ Ligía nouñajaanbalin Timotéo lun líderagunün luágu cátei le. Jínsiñeti nun sarágu, ítara líña queísi ában niraú lídan Jesucrístu, gayáraati neménigidun luágu. Larítaguagüdübadün luágu ligáburi nabágaridun queísi afíñeti luágu Crístu, lun jáyeijani. Niján luwúyeri igáburi le narúfudajabei tídan sun liglísi lídan sun fulásu. ¹⁸ Añájein jídaangiñe, buin jáña láu anáanguni únguaü, jarítaguatiña luágu mídinbadina lan bisídaün ladúga nanúfudei lun nagágibudagun júma. ¹⁹ Bulfeiguatiña, agúrabatina nídin aríjaün madíse, ánjein busén Wabúreme. Ábameti naríjini ca lan jayáraabei barúgua

túngua ja adúga lun jesériwidun lun Búngiu, mámarügü le jaríñagubei. ²⁰ Lugúndun dan le larúeijan Búngiu tídan wanígi, máma láurügüti dimúrei, níjein lubáfu wádan lun wadúgüni lugúndan. ²¹ ¿Cáteiti jímein jubei. lun nabeíchunün dánme le nachúlürün, ódi lun nídin aríjaün láu ínsiñeni lúma uálini?

5

Lagúserawagüdün ában le adúgübei figou

¹ Agaambúaaali luágu níjein lan ában jídaangiñe lagámariduñoun lúmari lúguchi. Ában oúnwenbun iwíyei líra, le majouábei lun ni jádan ja ibídiñejabubaña lun Búngiu. ² ¡Áni laú sun líra, anáanguagidün júngua! ¡Lúntirügü jamúga jírudagun luágu líra! Gürígia le adúgübalin lanárime iwíyei le, lúnti labugún jídaangiñe. ³ Láu sun úa nan júma le ñí jubei, anájein júma narítangunrugu, áni darínaali lidúnrun le adúgübalin figou le, camá jamuga ñíñadina júma lun nagúseragüdüni. ⁴ Guetó, le lúnbei jadúgüni, lun jóundaragun lídan líri Wabúreme Jesucrístu, ñíbadina júma narítangunrugu, ñíbei gíñe lubáfu Wabúreme Jesúsu júma. ⁵ Lúnti lubeíti jedégereruni wügúri ligía lun Máfia láu jaságaruni lídaangiñe jidámurin, lun lagúnrinchawagún lúgubu, sálba támuga luwáni dánme le lagíribudun Wabúreme Jesúsu ubouágun.

⁶ Moún lumuti janáangun júngua luágu le jadúgübei. ¿Magáambun jumágili cátei le. résigüda lumútu murúsun ísi sun fulúwaaru to ídounboun líchugúa? Ítara méme gíñe, murúsun figou jagánagua gayáraati lagádeirunün súngubei. ⁷ Gidájumei lubeíti sun iwíyei le lánina binádu igáburi le ígirubei jídan, le ítarabei quei ísi le pasáali. Ábame jarúma jumá le tímatimaati. Ítara júba quei

fein to eigíbound lídan fédu le páscua, to adügúboun táu fulúwaaru to sún umuti tañoúndawagún, to magánatu ísi. Jarúmaali wadáriragun woúngua ligíbugiñe Búngiu ladúga derége láani Búngiu Crístu lun loúnwen luágu wafígoun queí meja ladágaragüdúniwa mudún lídan fédu le páscua luágu figoú. ⁸ Ítara líña lubeíti, queísi sálbaadiwa lan, lúnti wagáburidun ában igáburi jarúmati, falá wameíme inárúni. Igáburi ligía, ítara líña queí fein to magánatu ísi. Moún lumuti wagáburidun queísi meja wagáburidun furúmiñe, moún lumuti woúserun wuríba, ni lun wasígirun láu tiwíye wanígi. Sun igáburi ligía, ítara líña queí ísi pasáli.

⁹ Aríñagatiná meja jun tídan to ában nigáradan luágu moun lan lun jeréderun lídan ában jáma ja abágaridubaña lídan salúfuri. ¹⁰ Máma meja naríñaguña jun lun jadísedun le gumúti jaweí sun lirájüñü uboú le, ja salúfuribaña, o ja lan meménijabutiña, o jíwerutiña, o ájuduragutiña joun sándu, lugúndun lun jamúga mánbadün lan ni cáta jáma, gásu jamúga jáfuridun uboúagugiñe. ¹¹ Le nabúseerubei naríñagun jun, lun meméterun jumá lúmoun ni ában le aríñaguti luágu idújei lan lueígiñe Jesucrístu áni salúfuriti, o meménijabuti, o judúguati joun sándu, o marásualuguti, bachárúa o jíweru. Moún lumuti ni lun jeígin lúma idújei le ítarati. ¹²⁻¹³ Máma áu lúnbei nagúseragüdüniña ja boúgudibaña lueí Crístu, Búngiuba agúseragüdaña. Wagía, lúnti wagúseragüdüniña wadújeñu lueígiñe Jesucrístu ánjein jadúgüña lubeí wuríbati. Ligía gidájumei lubeí gafígounti le jagánaguagiñe.

6

Wuríbu buri jagíbugiñe agúseragüdütiña ja máma afíñetiña

¹ Dan le níjein lan cátei lúnti laríñaajan ában jí-daangiñe líri ámu, ¿cági uágu jídin jámoun agúser-agüdütiña ja ibídiñebei Crístu joun, lubáragiñe jamúga jídin jámoun lánigu Búngiu? ² ¿Ódi ibídiñeti jun luágu jagúseragüdübaña lan lánigu Búngiu lánigu uboú? Ánjeinti jagúseragüdübaña lubeí lánigu uboú, ¿siñá jumuti buri cátei ñúbüriti le aráansera? ³ ¿Ibídiñeti jun luágu wagúseragüdübaña lan gíñe ánjeligu? ¿Gúbuméti gayára lan wagúseragüdün luágu buri cátei lánina ibágari le! ⁴ Ánjein níjein lubeí buri wuríbu jagánagua luágu buri cátei le lánina ibágari le, ¿cámegi jídin aríñaaja joun ja mafíñebaña luágu Jesucrístu, ja málabei lichú áu le jádaanbei ladúga máma lan lúmagiñeti Búngiu? ⁵ Naríñaguñein le lun janúgün busíganu. ¿Úati funági íbini ában chu táu jídan le gayáraati laráanseruni ában cátei jádan lidújeñu luegiñe Jesucrístu? ⁶ ¿Lúnti lídin ában idújei aríñaaja líri lidúje joun agúseragüdütiña ja mafíñetiña luágu Crístu?

⁷ Láurügü jawúribujan júmagua, ábanjali mabuíduni le gumúti líra. Buítimaati lun jawánduni maríchaü le adügúbei jun sügú láu jageíndagun ladúga. Buítimaati lun jígirun lun líwerujoún jueí. ⁸ Ánjein jugúya, lubáragiñe líra, adúgatün maríchaü, íweruja jugúya, íbini jaweí jidújeñu guánarügü.

⁹⁻¹⁰ ¿Ibídiñeti jun luágu ja lan adügübaña wuríbani, mafánranbaña lan lídan larúeijan Búngiu? Sun ja agámaridubaña mamárieidunga, ja ájuduragubaña joun sándu, ja agámaridubaña ja maríeitiña, ja wügúriña ja agámaridutiña wügúriña jáledi, jíwerutiña, meménijabu-tiña, bacháruatiña, marásualugutiña, ja anúgübalin láni ámu láu jabíibun—sun ja adügübaña wuríbani líbe buri le,

siñábei jebélurun lídoun larúeijan Búngiu siélu. ¹¹ Añájein jídaangiñe, ítara jañá meja, ánjein guetó, chibáwaali jífígoun, derégeguaadün júngua lun Búngiu, áni resíbi láadün queísi lánigu ladúga le ladúgübei Wabúreme Jesúsu juágu, lúma sun le ladúgübei láni Búngiu Espíritu juágu.

Wágubu, ában cátei derégewati lun Búngiu

¹² Aríñawagúati. “Gayáraati ladúgüni gürígia le labúseerun ladúga.” Inárüni líra, áni máma sun cátei lun buídu lan lanügún. Gayáraati ladúgüni gürígia le labúseerun, wel, moún lumuti lígiraguagüdün lúngua lun lagúmadiruni layúmajan. ¹³ Inárüni le aríñawagúbei luágu ladúgüni lan Búngiu eígini lun weígini, adúgaleí warágeirugu lun ladúgüni wadágimanu láu weígin. In-árüni, áni lagúmuchaguagüdübei Búngiu biángubei cátei le, mamégeirun wamáalime. Ánjeinti wágubu, madügúnti lun wadügün salúfuri láu, ladügún wágubu lun Crístu, lun ligíaba lan labúreme, áni ligía íchugubalin ubáfu lun wágubu lun gayáraabei lan wesériwidun lun, láu. ¹⁴ Ítara quei lásaaragüdüni Búngiu Crístu lídaangiñe oúweni láu sun lúgubu, lásaaragüdübadiwa gíñe láu sun wágubu, láu lubáfu.

¹⁵ ¿Ibídíñetísan jun luágu líbiri lan cátei le únbei wagúara lúgubu Crístu cáda ában jídaangiñe? ¿Nanúgeiméti núgubu le líbiribei lúgubu Crístu lun nadúgüni líbirime túgubu ában jóru? ¿Madügün nubeí!

¹⁶ ¿Ódi ibídíñeti jun luágu dan lan le leméterun ában gürígia túmoun ában jóru, biángubei jagía núbintiña lun ítara jabá lan quei ában méme úgubu? Taríñajare Lerérun Búngiu. “Jayábinba biángubei lun ítara jamá quei ábanrügü.” ¹⁷ Ánjein dan le liábin ában gürígia lun

lídán lan ában lúma Crístu, ában liábin láni Crístu Espíritu lun ában lan lúma láni güriá ligía espíritu lun ábanrügü jamá espíritu.

¹⁸ Anúraja jumá lubeíti lueí salúfuri. Mítaraanti salúfuri queísi ámu figoú, furúmiñegarügü ámu figoú le jadúga güriá, bougudin lueí jágubu ladúga dáñu, ánjein le agámariduti mamáriedunga, ladúgüña figoú luágu lúgubu guánarügü. ¹⁹ ¿Ibidiñeti jun luágu lúban lan Sífiri Sándu wágubu, le líchugubei Búngiu woun lun laganoun wádan? Mára wagía labúriñabei wágubu, Búngiu labúremebei. ²⁰ Agáñija lumútiwa Búngiu séru lun lánigu wamá. Ligía lúnti lubeí wíchugun inébesei lun Búngiu dándu láu wágubu quei láu wáni espíritu lugúndun láni Búngiu biángubei.

7

Dimúrei buri luáguti maríei

¹ Guetó nouñabaali lé buri uágubei jálügüdana tidan jigáradan to jabúrújaboun nun. Inárüni luágu buídu lan lun wügúri lun magámaridun lan, ² quei níjein lubeí sarágu salúfuri, buítimaati lun lagámaridun wügúri, lun gíñe tagámaridun wúri, súnwandan láu amárieduni. ³ Lúnti lagúnfulirun wügúri túma lúmari queísi úmari, lúnti gíñe tagúnfulirun wúri lúma túmari. ⁴ Mára úmari to wúri labúremeboun túgubu guánarügü, láni gíñe túmari. Mára gíñe úmari le wügúri labúremebei lúgubu guánarügü, táni gíñe lúmari. ⁵ Mamájara jumá lun jesériwidagun júniwagua, ánjaün gubeírügü adúga darádu lun mayúsuragun jumá júngua luágu átiri dan lun jíchaagun júngua lúnrügü jayúmuragun lun Búngiu. Lárigiñe líra, lúntiya jayúsuragun júngua, lueí lásiñerun

jágüdaagun júngua, ábame laffgoungüdünün Máfia láu jeméterun jámoun ámu jaweí jámarigu.

⁶ Mάma nariñaguña luágu lúnti lan jagámaridun, gayáaraügüti jáluajan úmari lun jamárieidun jáma án-jaün busén. ⁷ Áu, buséntina jamúga lun sun lan güriégia gayára lan jágüdaagun jóungua lun magámaridun jamá queísi áu. Subúdi numúti luágu siñá lan ítara, rújali Búngiu ámuñegueinarügü ubáfu lun cáda ában, ában luwúyeri joun jíbiri, ámu joun jíbiri.

⁸ Ja mámarigiñabaña, jáma ja jiláañabaña úmari, aríñagatina joun luágu buídu lan jamúga lun jeréderun mámariga queísi áu, ⁹ ánjein siñá lubei jágüdaagun jóungua, buíti lun jagámaridun (súnwandan láu amárieiduni) sügú láu lun jeréderun láu ában luweírín ayúmajani le siñábei jawánduni.

¹⁰ Ánjaña ja maréijañabaña, aríñagatina joun lun mígirun táani wúri túmari. Gumádi le, lídan lubúdubu máma nugúmadín, lugúmadín Wabúreme. ¹¹ Láu sun líra, ánjein tígira wúri túmari, lúnti teréderun mámariga, o taráandarun lan lúma túmari. Moún lumuti gíñe lígirunun wügúri lúmari.

¹² Joun jíbiri, aríñagatina queísi dimúrei le náni, máma láni Wabúreme, luágu ánjein lan maffíñen tubeí lúmari ában le affíñeti luágu Crístu, áni gagúndaantu lun tasígirun agánawa lúma, moún lumuti lafánreinragun túma.

¹³ Ánjein gíñe maffíñen lubeí túmari ában wúri to affíñetu luágu Crístu, áni gagúndaanti lun lasígirun agánawa túma, moún lumuti tafánreinragun lúma. ¹⁴ Úmari le maffíñebei, derégewaali lun Búngiu láu lídaañein lan ában túma lúmari to affíñetu luágu Crístu, úmariti to maffíñetu, derégewaarú gíñe lun Búngiu láu lídaañoun lan ában lúma túmari le affíñebei luágu Crístu. Lun jamúga máma

líña lan, ítara jáña jamúga jisáanigu quei jasáanigu ja mafiñebaña, ítara, derégewañu jáña lun Búngiu. ¹⁵ Ánjein busén lubeí úmari le mafiñebei luágu Crístu lun lígirunun lúmari, o wúri to mafiñeboun lun tígiruni túmari, ígiragua jamá. Lídán oúbaü líra, moún lumuti jafósuruniña úmarigu ja affiñebaña úmarigu ja mafiñebaña lun jeréderun jáma, lugúndun wájali Búngiu woun lun wabágaridun lídan darángilaü. ¹⁶ Ában gíñe cátei, ¿cági basúbudirubei, amúrü wúri, ánjeindügü gayára lubeí basálbaruni búmari láu beréderun lúma? ¿O cági basúbudirubei, amúrü wügúri, ánjeindügü gayára lubeí basálbarunun búmari láu beréderun túma?

¹⁷ Lídán sun luwúyeri, lúnti labágaridun cáda ában quei líchuguni Wabúreme lun, áni quei lubeí meja gíñe, dan le lagúarunbei Búngiu lun lun lánigu lan. Ítara líña nariñaguni tídan sun liglisi. ¹⁸ Ánjein agúara Búngiu lun ában gürígia le resíbi láalibei circuncisión, lé meja liseíni lidáradun Búngiu jáma lánigu, lúnti leréderun ítara, ánjein gíñe agúara lun ában le merésibirungili circuncisión, moún lumuti lerésibiruni. ¹⁹ Mebéresenwati ánjein resíbi lubeí circuncisión lúmoun merésibirún lán, le busénwabei, lun lagúnfulirúniwa lugúmadin Búngiu. ²⁰ Cáda gürígia lúnti leréderun lídan igáburi lé meja gádaanbalin dan le lagúarunbei Búngiu lun lun lánigu lan. ²¹ Ánjein meja idámuni bubeí dan le lagúarunbei Búngiu bun, madíjeribá luágu líra, ánjeinrügü liñáti gayára lubeí báfuridun lídaangiñe idámuni ban, adúgabeí. ²² Lé meja idámunibei lun labúreme ya ubouágu dan le lagúarúnbei lun lun lafiñerun luágu Crístu, gidáli lueí lubáfu figoú lun lesériwidun lun Wabúreme Jesucrístu, ítara méme gíñe, lé meja mámabei idámuni lun ában gürígia ubouágu dan le lagúarúnbei lun, lidámunjali Crístu, ligíajali Labúreme.

²³ Agáñija láadün Búngiu luágu oúnwenbun ebégi, mí-gira jumá lun janúgünün wügúriña lidámunme jagúndan, lidámun jumá lugúndan Búngiu. ²⁴ Ítara líña lubeíti, nidújeñu, madíjeri jumá cátañañadün lan bougudigiñe jibíti, reídei jumá ligíbugiñe Búngiu lídan méme igáburi lé meja gádaanbalün dan le lagúarunbei jun.

²⁵ Jawágu gürígia ja mámarigiñabaña, úati ni ában gumádi núma le jamúga lúmagiñeti Wabúreme, naríña-gaali le narítangun, áu queísi ában le gadúnati lun lafíñerúniwa luágu, luágu lareíni Wabúreme le rújalibei murúsun lídaangiñe lichú láu nun. ²⁶ Lídan narítangun, lúnti leréderun gürígia quei lubeí, ladúga buri lidére dan le gádaanbaliwa. ²⁷ Ánjein gámari bubeí, málugabá bígirangun, ánjein mámari bubeí, málugabá bagámaridun. ²⁸ Ánjabu amárieida, máma figou, ánjoun gíñe amárieida ában irájü, máma gíñe figou, láu sun líra, ñíbei asúfuriruni joun ja gámaribaña, áni buséntina jamúga masúseredun lan líra.

²⁹ Nidújeñu, niján le nabúseerubei naríñangun. Murúsun rügáli dan wabá lun wesériwidun lun Búngiu. Lúmagiñe lubeíti guetó, ja gámaribaña, lúnti jesériwidun lun Búngiu táu sun janígi camá jamuga mámaritiña. ³⁰ Moún lumuti wíchugun dan lun íruni o ugúndani le gádaanbaliwa, o lun umégeguni le wámabei, lun lagí-daruníwa lueí wadúgüni le lúnbei wadúgüni quei eséri-widutiña lun Búngiu, ladúga loúguati dan. ³¹ Masáminara jumá sarágu luágu lubuídun cátei lánina ubou le, le jánibei lun jayúsuruni, ladúga ubou le, le waríjibei, lagúmuchaña, lúnti jarítangun luágu cátei le magúmuchadibei.

³² Buséntina lun madíjeri lan jarítangun luágu ni cáta. Dan le mámari lan ában wügúri, larítangun luágu buri cátei le luáguti Búngiu lúma lun lesériwiduni buídu.

1 CORINTIOS 7:33 20 1 CORINTIOS 7:40

³³ Ánjeinti dan le gámarijali, larítagun luágu buri cátei le lánina ibágari le, lúma lun lesériwidunun lúmari buídu, ³⁴ biánguañein cátei lun leténirun lun—lun lesériwidun lun Búngiu lúma lun latoúnigirunun lúmari. Ámuti gríne toúserun wúri maríeitu tueí to mámariboun. To mámariboun, tarítagun luágu buri cátei le luáguti Wabúreme Búngiu, lun derégeguñu tan túngua lun Búngiu dándu láu túgubu queísi táu tanígi. Ánjounti to gámariboun, tarítagun luágu buri berésegu lánina ibágari le, lúma lun tesériwidun buídu lun túmari.

³⁵ Naríñaguñein le jun luágu jáni fuleísei, máma naríñaguñein lun mamárieidun jumá. Naríñaguñein lun jabágaridun lídan ában igáburi le buíti, esériwideina lun Wabúreme, derégeguñu júngua lun, marítagunga sarágu luágu cátei lánina ibágari le.

³⁶ Agúbürigu ja arítagubaña luágu buídutima lan lun tamárieidun jaraú lugúndun taweíyaaduña lan, áni ánjein buítima lubeí líra, lúnti jadúgüni le uágubei jarítagua luágu buídu lan—gayáraati jíchugunun lun tadári lun tamárieidun lúma, máma figoú líra. ³⁷ Ánjein añájein lubeí ámu agúbürigu, derégüdaguatiña lídan jarítagun luágu moún lumuti lan lun tamárieidun jaraú, áni memégeiruati lun tíchugúniwa, áni gayáraati jadúgüni le jabúseerunbei, buíti jadúga lun míchugun jamánun jaraú lun tamárieidun. ³⁸ Ja lubeíti íchugutu jaraú lun tamárieidun, buíti jadúga, ja míchuguntu, buítimaati jadúga.

³⁹ Wúri to maríeitu, lábugiñeñoun leréreejan túmari, lurúma lúrudu, sun wínwangili lan, ánjein ouwe túmari, gayáraati tamárieidun lúma le tabúseerun, affñeti rügáli ligía luágu Crístu. ⁴⁰ Láu sun líra, buítimaabei dan tun ánjounya mamárieidun. Ligía narítagunbei, áni affñetina

luágu ligía lan gíñe larítangunbei láni Búngiu Espíritu.

8

Eígini buri le adágarawagüdúti joun sándu

¹ Guetó nadímureja luágu eígini le adágarawagüdúti joun sándu. Inárüni luágu subúdi wamáni luágutí buri cátei le, queísi jaríñaguni, awáansegüda lumútiwa wasúbudin lídan cátei málati, ánjein ínsiñeni, awáansegüda lumútiwa lídan lubuídun igáburi. ² Le arítaguti luágu níjein lan lasúbudirun, ibídiñegilirügü líña ni cáta lun queísi lubúdubu. ³ Ánjein le jínsiñejabúbei lun Búngiu, subúdi lumúti Búngiu gürígia ligía queísi lánigu.

⁴ Luáguti lubeíti leigín eígini le adágarawagüdúti joun sándu, inárüni luágu ni cáta jamá sándu ubouágu, máma jamá búngiugu ladúga subúdi wamúti luágu ában rügúñein lan Búngiu. ⁵ Añájein mútu ubouágu, jarítaguatiña luágu añájein lan bürúbünu búngiugu jáma abúremeigu siélu lúma ubouágu, ⁶ ánjeinti woun, wagía le affñebei luágu Crístu, ában rügúñein Búngiu, le Wáguchibeí. Ligía adügübalin sun cátei, áni ligía le únbei wesériwida táu sun tarúman wanígi. Ában rügúñein gíñe Wabúreme, le Jesucrístu, le ídaangiñebei ladügúwa sun cátei, áni ligía le ídaangiñebei wibíjei ibágari magú-muchaditi.

⁷ Másutiña ja afiñebaña luágu Crístu gayára jafíñerun luágu ni cáta jamá sándu, añájein já meja jéhubaña ájuduragua joun sándu, jou jamágili eígini ligía queísi cátei adágarawagüdúti joun búngiugu. Queíti loúgua lubeí jafíñen luágu gayára lan jeígini affñetiña eígini ligía, ába mabuídun lan lasándiraguagüdüniña jóungua ligíbugiñe Búngiu láu jeígini eígini ligía.

⁸ Inárüni le jaríñagubei luágu máma lan cátei le weígibeí gayáraagüdübalin lerésibiruníwa Búngiu, mabuíduntimaabadiwa ligíbugiñe Búngiu lueígiñe weígin, maríbaduntima wagíame lueígiñe meígin wáma. ⁹ Gayáraati jeígin eígini le adágarawagüdúti joun sándu, lúntirügü goúnigi jumá lueí jeíguadagüdüniña jidújeñu lueígiñe Crístu ja louguabaña jafíñen ánjein buídu lubeí lúmoun mabuídun lan. ¹⁰ Quei jamúga guetó, amúrü le subúdiabubei luágu gayára lan beígin furúmieguarügü eígini, banúura eíga lídan ában fulásu le jóunti sándu, laríjabu ában idújei le débiliti lafíñen luágu buri cátei le, ñi, lanúgüba gurásu buágu lun gíñe leígin lídaangiñe eígini le, le adágarawagüdúti joun sándu. ¹¹ Ítara, ladúga bisúbudin, féridigüda bumúti bidúje le débilibei lídan lafíñen le gíñe ueígiñebei louwe Crístu. ¹² Dan lubeíti le jañáwarijani jarítangun idújeñu ja débilibaña lídan jafíñen, jadúgüña lun jafígounjan jidújeñu, áni jugúya guánarügü jafígounjaña gíñe. ¹³ Ligía, ánjein lubeí náburugüda nidúje lídoun figou ladúga cátei le neígibeí, buítimaati lun meígingdüya nan úwi lueí nafígounjagüdüni.

9

Lirícha buri ában apóstolu

¹ Áu, furáangutina lun nadúgüni le nabúseerubei, garíchatina gíñe queísi ában apóstolu, aríja náali Wabúreme Jesúsu, áni jugúya guánarügü asálirubaña lídaangiñe nuwádigimaridun luágu Wabúreme. ² Fágua manúgün jabádina jíbiri queísi apóstolu, ánjeinti jugúya, gásu janúgünina queísi apóstolu, lugúndun láu affíñe jumá luágu Crístu, arúfuda lumúti líra luágu inárüni lan luágu ában nan apóstolu.

³ Niján noúnabagülebei joun ja adímurejabaña nuágu. ⁴ Garíchatina lun nerésibiruni sun le íchugúbei nun lun neígini lúma lun nátuni queísi nafáyeiruaja luágu nuwádigimari luágu jáni fuleísei. ⁵ Garíchatina gíñe lun namárieidun túma ában wúri to afíñetu luágu Crístu, lun gíñe nanúgünun númagua luágu nuweíyasun quei ladúgüni Pédro jáma ja jíbiri apóstolugu, jáma gíñe ja lamúlenu Wabúreme. ⁶ ¿Ódi jarítaguatün luágu áu rügüñein lan lúma Bernabé marícha lun werésibirun wágüdaja júmagiñe lun gayára lan wígiruni wawádigimaridun láu wájabu lun wapúrichijani Lerérun Búngiu? ⁷ Queísigubeirügü, máma súdeara guánarügü afáyeirubalin cátei lé buri layúsurubei, le ábunagubei beíbei, jouti tídaangiñe, le oúnigirubei bágasu, guráti lídaangiñe míligi le lamíligijabei. ⁸ Áni marítagua jumátia luágu nariñaguñein lan le queísirügü jarítapun gürígia, lugúndun aríñaga lumúti gíñe lilúrudun Moisés. ⁹ Laríñajare tídan lílburuna lúrudu. “Magúraguabeí liyúma bágasu le lánina wadágimanu lueí leígin lídaangiñe ílaü le léferejabei.” Máma laríñaguñein Búngiu líra jawágurügü bágasu, ¹⁰ laríñaguñein gíñe queísi ában jémpulu woun. Luágu wáni fuleísei labúrüdúwa lúrudu le, lugúndun dándu le awoújabalin múa, queísi le éfer-ejabalin líla nádü, lúnti jadúgüni láu eménigini luágu jerésibirubei lan jafánran lídaangiñe alúbajani. ¹¹ Queísi bunágua wamáali lubeí Lerérun Búngiu tídan janígi, ¿gíbeti funági laríjin jun lun walúbajan murúsun cátei júmagiñe lun wágüdaapun woúngua? ¹² Ánjein garícha jabeí ámu lun líra júmagiñe, garíchatimáatiwa.

Mayúsu wamúti iríchaü le wawágubei. Lubáragiñe líra, awánda wamáali sun le wemegeirubei lueí lején-

reendun jun agáambeï wapúrichijani Lerérun Búngiu, ladúga wamúriajan wágüdaja júmagiñe. ¹³ Subúdi jumúti luágu ja lan ñadágimeinbaña ligílisirugu, lídaangiñe le ligílisirugubei jawínwanda. Ja eténirubaña lun latárü le ñí lubei líchugúa adágaragüdüni, joutiña úwi jádaangiñe anímaalu ja adágarawagüdúbaña ñi. ¹⁴ Ítara líña gíñe laríñaguni Wabúreme Jesúsu lun ja lan apúrichijabalin ugánu luágu, lun gíñe jádaangiñe lan ja agáambubalin ugánu ligía jawínwanda. ¹⁵ Áu, mayúsugidina ni ában lídaangiñe íríchaü le, máma gíñe nabúrújañein le jun lun jíchugun som cátei nun. ¡Jímein numúti nounwen niláma lubáragiñe neféridiruni ugúndani le nuágubei láu napúrichijani ugánu luáguti asálbaruni, magúburajanga luágu!

¹⁶ Máma cátei lúnti napántajan luágu láu napúrichijani ugánu luáguti asálbaruni jun, lugúndun mósu nadúgüni. ¡Fugiábu áu ánjein mapúrichijan nan ugánu le! ¹⁷ Lun jamúga mínsiñe lan nun lun napúrichijan, láu sun luwúyeri mósu nadúgüni ladúga ligía lan wadágimanu le líchugubei Búngiu nun. Queísi apúrichija nan láu sun nugúndan, gafáyeiruajatina, ¹⁸ afáyeiruajaü ligía, lun gayára lan napúrichijan luágu Wasálbaragüle, magúbura-janga ni cáta, márügüdünganeí nirícha lun nawínwandun lídaangiñe nuwádigimari queísi apúrichijati.

¹⁹ Láu sun mábuti nan ubouágu lun nagáambuni, rúguaadina núngua jadámunme súngubei, lun nagáñeirun sarágu gürígia lun Crístu. ²⁰ Dan le jagánagua nan juríu, ába nadúgün camá juríu áu, lun nagáñeiruniña lun Crístu. Queísi jabágaridun juríu lábugiñe lilúrudun Moisés, rúguatina núngua lábugiñoun lúrudu ligía lun nagáñeiruniña, láu sun mámañadina lan lábugiñe lúrudu ligía. ²¹ Lun nagáñeiruniña ja mámabaña juríu, ja

mabágaridunbaña lábugiñe lilúrudun Moisés, rúguatina núngua quei jagía, láu sun lábugiñeñadina lan lilúrudun Búngiu, quei lábugiñeñadina lubeí lilúrudun Crístu. ²² Dan le jáma nan ja louguabaña afíñe luágu cátei le gayáraabei jadúgüni afíñetiña, madúgüntina ni cáta le uágubei jarítagua luágu mabuídun lan ladügúniwa, lun gayára lan nagáñeiruniña. Rúguaadina núngua queísi cáda jawúyeri gürígia lun añájein lan nasálbarun lídan furúmiegurügü luwúyeri. ²³ Nadúgüñein sun le lun lasúbudirúniwa ugánu le lánina asálbaruni, lun gafánraanbadina lan lídan buídu le lanúgübei ugánu le.

²⁴ Subúdi jumúti luágu gíbe jamá eíbaagutiña lídan ában eíbaaguni, áni ában rügúñein jádaangiñe agáñeira. Eíbaagua jumá lubeíti lídan ibágari le lídan ában luwúyeri lun gayáraabei lan jagáñeiruni ledéweejan Búngiu jun. ²⁵ Sun ja aráansejabaña lun jebélurun lídoun juráraü, jóchatiña lun madúgün jamá ni cáta le gayáraabei lásiñeragüdüni jájurerun. Áni jadúgüni lun jagáñeirun ában rídi le láuti ubánaü. Ánjeinti wagía, wáfaaguña lun wibíjin ában rídi siélu le lúnti ladúrarun lun sun dan. ²⁶ Áu, neíbaaguña lídan ibágari le, rúñneí naríjin luágun ubuíduni le lúnbei líchuguni Búngiu nun, siélu. Mítaraantina queísi ageíndaguti le agáyuajabei garábalirugu, ²⁷ lubáragiñe líra, áfara numúti lugúndan nógubu, fósuneí lun lagáambunina, lueí lubeígia neféridiruba lan lárigiñé buga arúfudajadina lan joun ámu luágu lubuídun úma lun wachúlürün lúmoun Búngiu.

10

Dimúrei luágu ájuduraguni joun sándu

¹ Nidújeñu, buséntina lun narítaguagüdünün luágu lé meja asúseredubei joun binádu wagúbürigu lídan lé meja lídan jamá fulásu mageírawati, luágu ñíñein lán meja Búngiu lídan ában juánriñu jóugiñe lun loúnigiruniña. Séfuti gíñe lanúgüniña súngebei dan le jájiñuragunbalin Barána Funáti. ² Ítara líña queísi ában abásteruni joun láu jásügürün labádinaguagiñe barána, lúma juánriñu jóugiñe. Lídaañanu ában lúma Moisés lun jafálaruni ladúga ligía lan abúgurubaliña. ³ Joútiña gíñe sun jagía lídaangiñe ában méme eíginí le líchugubei Búngiu joun, siélugiñe, ⁴ rúati gíñe dúna joun súngebei lídaangiñe ában dúbü lun játun. Ñíñein Crístu jáma luágu sun jaweíyasun lun fuleísei lániña láu dúna lun játun. ⁵ Láu sun líra, madúgün jamúti jíbe-ágei lugúndan Búngiu, ába lamágundarun Búngiu jáma. Ligíati jóúwegunbei lídan fulásu mageírawati.

⁶ Sun le asúseredubei joun, ában jémpulu woun, lun mayúmajan wamá buri cátei wuríbatí, queí meja jadúgüni. ⁷ Ligía májuduragua jumá lubeí joun sándu queí meja jadúga jádaangiñe, queísi taríñaguni Lerérun Búngiu luágu jefédujan joun sándu. “Ába jañúurun gürí-gia eíga lúma áta, lárigiñe, ába jásaarun eféduja.” ⁸ Moún lumuti wadúgün salúfuri queí meja jadúga jádaangiñe, ába larúfuduni Búngiu luágu wuríba lan le jadúgübei láu loúwegüdüniña mílu gürígia jádaangiñe lídan ában wéyu. ⁹ Moún lumuti gíñe wáluajani lében lugúraasun Búngiu woun láu luríban wagáburi, queí jadúgüni jádaangiñe, ába jóúwegun láu lágüragüdüniña joun jéwe. ¹⁰ Mamágundara jumá gíñe lúma Búngiu queí jadúga jádaangiñe, ába loúnajani Búngiu ánjeli lun láfaraguniña jilágubei.

¹¹ Suséreti sun le joun binádu agúbürigu, ába labúrüdün tídan Lerérun Búngiu queísi jémpulu woun, wagía le wínwanbei lídan lagúmujoún dan le, lun wasúbudiruni buídu luágu mínsiñe lan figoú lun Búngiu. ¹² Le lubeíti jarítaguabei luágu derégüdagua lan lebugun lúma Búngiu, toúnigilá, máburujalá lídoun figoú. ¹³ Oúchawaguni buri le jasúfurirubei, ában láu lúma buri le jasúfurirubei ja jíbiri. Gayáraati jeménigidun luágu Búngiu, mígirunbei lun jibíjin oúchawaguni le jásiñerun awánda. Lubáragiñe líra, dánme liábin oúchawagúni, larúfudubei gíñe Búngiu jun ída lúba lan jáfuridun lídaangiñe, ítara lúba gayára lan jawánduni.

¹⁴ Ligía lubeíti, nidújeñu jínsiñetiña nun, mádaragua jumá júngua lídoun cátei le jánina sáandu. ¹⁵ Nadímurejaña jun queísi joun güriña gunfaráandatiña, samína jumá júngua ánjein buídu lubeí le naríñagubei jun, lúmoun mabuídun lan. ¹⁶ Dan le werésibirun, dan le wátun lídaangiñe uníñein le uágubei wíchiga eteíngiruni lun Búngiu, arúfuda wamúti luágu lídaañadiwa lan ában lúma Crístu luágu líta le áwiyurubei, dan lé meja loúnwenbei luágu gurúwa wawágu. Dan le weígin tídaangiñe fein to wagúbachaguboun, arúfuda wamúti luágu lídaañadiwa lan ában lúma Crístu luágu lúgubu le ledéregerubei lun ouweni luágu gurúwa ligía. ¹⁷ Queísi jou wabeí tídaangiñe ában méme fein, arúfuda lumúti líra luágu lídaañadiwa lan ában láu sun gíbe wamá.

¹⁸ Aríja jumá lun násiñun le linásiñun Israél. Ja eígiña lídaangiñe eígini lé buri adágarawagüdúti lun Búngiu luágu latárü, lídaañañu lan ában jámagua, lúma lúma Labúreme latárü. ¹⁹ Máma naríñaguña luágu wínwan jamá sáandu, maríñaguntina gíñe luágu weírigutima lan úwi le adágarawagüdúbei joun sügú láu ámu úwi. ²⁰ Le naríñagubei, luágu dan lan le jadágaragüdün ja ibídiñe-

jabubaña lun Búngiu joun sándu, joun máfianu jadágaragüda, máma lun Búngiu, áni mabúseerúntina lun lídan jumá ában jáma máfianu. ²¹ Siñáti játun lídaangiñe licópun Wabúreme Jesucrístu úara lúma játun lídaangiñe jacópun máfianu. Siñáti gñe jeígin luágu lidábulan Wabúreme Jesucrístu úara lúma jeígin luágu jadábulan máfianu. ²² ¿Ódi buséntün jeméendügüdüni Wabúreme láu jañúurun luágu jadábulan máfianu? ¿Jéretün funági lueí Búngiu lun manúfudebadün lan lueí ligáñi?

Lúnti jínsiñejabu jamá lánigu Crístu

²³ Inárüni le aríñawagúbei luágu gayára lan jadúgüni gürígia le jabúseerun, láu sun líra, máma sun cátei buíti láburujan. Gayáraati jadúgüni gürígia le jabúseerun, láu sun, máma lan sun cátei lun líderaguniña ámu gürígia lun jóúdin jabáruaguóun lúma Crístu. ²⁴ Lúnti warítangun luágu le buídubei joun ámu gürígia, mámarügü lan wawóguoun warítagua.

²⁵ Niján le lúnbei jadúgüni luágu úwi. Jóújuma lídaangiñe sun cátei le alúgurajóubei mágidirugu, málügüdajanga jugúya ánjein dágüdawa lubeí joun sándu lúmoun madágarawagüdún lan, ²⁶ maríbadalá jarítangun luágu, gayáraati jeígini, lugúndun láni Wabúreme múa láu sun le lídaanbei.

²⁷ Ánjaün lamísuraja ában gürígia le mafíñeti luágu Crístu lun jídin eíga lúma, gayáraati jídin ánjaün busén. Jóújumei le íchugúti jun, málügüdajanga ni cáta, mebéresen jumá ánjein dágüdawa lubeí eígini ligía joun sándu furúmiñe, lúmoun madágaragüdúnwa lan. ²⁸ Ánjein aríñawagua jun luágu dágüdawaali lan eígini ligía joun sándu, meíga jumeí, lueí jadúgün dáñu lun le aríñagubalin jun, lueí gñe laríbadun larítangun. ²⁹ Nadímurejañatia luágu larítangun le ában, máma luágu barítangun.

Gayáraati jamúga funa laríñagun mútu. “¿Cásan uágu lúnti lubeí lafálaruni ában gürígia le laritagun ámu? ³⁰ Ánjein gayára lubeí níchugun eteíngiruni lun Búngiu luágu le neígibei, ¿cábago uágu jadímureja nuágu lueígiñe neígini?” ³¹ Ánjaün lubeíti eíga o áta o jadúgün furúmieguarügü cátei, adúga jumeí súnqubei lídan ában luwúyeri le íchugubei inébesei lun Búngiu. ³² Míchiga jumá lébuna eíguaduni lun ni ában, ni joun juríu, ni joun ja mámabaña juríu, ni joun ja lánigu Búngiu. ³³ Áu, jóchatina lun nagúndaaragüdúniña súnqubei lídan sun cátei, máma rügúñein nuóúgua narítagua, jarítaguatina gíñe jawágu jíbiri lun gayáraabei lan jayábin lun jafíñerun luágu Jesucrístu lun jasálbarun.

11

¹ Áyeija jumeí nigáburi queísi náyeijani ligáburi Crístu.

Würíña lídan jóundaragun afíñetiña

² Nidújeñu, gúndaatina jáu luágu súnwandan lan jarítangun nuágu, lúma luágu falá jumani arúfudajani le níchugubei jun. ³ Guetó, níjein ámu arúfudajani le nabúseerubei lun gunfaráanda jumáni, luágu Crístu lan lichúgüdinabei cáda wügúri, wügúri tichúgüдина lúmari, ítara quei Búngiu lan lichúgüdinabei Crístu.

⁴ Nibúsigarídünati lun ladáuragun ában wügúri láu lábulugu dan le layúmuragun lun Búngiu, eteíngirei lídan jadámurin afíñetiña, o dan lan le laríñagun ugánu le ladímurejan Búngiu liyúmulugugiñe wügúri ligía, ladúga láu líra, larúfuduñein luágu níjein lan ában wügúri weírigitimaati lanúgüni lueí lídan adámurini ligía, áni Crístu rügúñein weírigu jádan sun wügúriña.

⁵ Nibúsigarídünati gíñe lun madáuragun tan wúri láu

tábulugu dan le tayúmuragun lun Búngiu, eteíngirei lídan jadámurin afíñetiña, o dan lan le ladímurejan Búngiu tiyúmulugugiñe, ladúga láu líra tarúfuduñein tamájarun lun tanúgüni wügúri weírigu sügú táu, wuríbatí líra, queísigubeirügü jamúga lasarún tídíburi queísi wügúri. ⁶ Ánjoun madáuragun ában wúri láu tábulugu, buítimaati lun tásaruni sun tídíburi, áni ánjein busíganudüna lubeí tíbuguni wúri tídíburi o tásaruni lan tábulugu, darúguatá láu tábulugu. ⁷ Moún lumuti ladáuragun wügúri láu lábulugu lídan jadámurin afíñetiña lugúndun liyáwa Búngiu ligía, áni arúfuda lumúti luweírigun Búngiu. Ánjounti wúri, arúfuda tumúti luweírigun wügúri, ⁸ lugúndun dan le ladúgünbalin Búngiu wügúri, máma tídaangiñe wúri ladúgei, wúri ladúgüboun lídaangiñe wügúri. ⁹ Adúga lumútu Búngiu wúri lun wügúri, máma wügúri tun wúri. ¹⁰ Ligía lúnti lubeí tadáuragun wúri láu tábulugu lídan jadámurin afíñetiña queísi liseíni derégüdaguau lábugiñe lagúmadijan wügúri, luma lun jagúndaarun ánjeligu láu tagúfurumadun. ¹¹ Láu sun líra, lídan wabágari queísi afíñetiña, mégei lumútu wügúri wúri, mégei tumúti gíñe wúri wügúri. ¹² Queísi inárüni lubeí luágu lídaangiñe lan wügúri tadügúwa wúri, ítara líña gíñe inárüni lan luágu wúri lan íchugubalin wügúri ubouágu, áni sun cátei lúmagiñe Búngiu liábin.

¹³ Ítara líña lubeíti, samína jumá júngua ánjein buídu lubeí lun tayúmuragun wúri lun Búngiu lídan adámurini madáuragunga láu tábulugu. ¹⁴ Jéchutiwa wagía gürí-gia lun warítagun luágu busíganu lan lun migínagu lan lídíburi wügúri. ¹⁵ Ánjoun wúri, ában uwéndeni tun lun migínagu lan tídíburi, ligía líchugúnbei ídíburi migí-

naguti tun lun tadáuragun láu tábulugu. ¹⁶ Ánjein níjein lubeí busénti lasígenejan luágu cátei le, lúnti lasúbudiruni luágu ni lan wagía, ni já buri jíbiri tílana lilígilisin Búngiu masúbudiruntiwa ámu igáburi lueí líra.

Luríban jagáburi afiñetiña dan le jeígin luágu lidábulan Wabúreme Jesucrístu

¹⁷ Nabúrúja jun guetó luágu ában cátei le siñábei naríñagun luágu buídu lan jadúgüni, lugúndun genége lumúti luágu adúga lán buri jóundaragun dáñu jun lubáragiñe jamúga ladúgün buíti. ¹⁸ Furúmiñeti cátei, aríñawagúati nun luágu dan lan le jóundaragun, níjein lan fánreinguaü jídan, áni afiñetina luágu níjein lan inárüni lídan le aríñawagúbei. ¹⁹ ¡Fágua lúnti ñi lan fánreinguaü jídan lun lasúbudirúniwa cátaña lan afiñetiñabaña ja tímatisaatiña! ²⁰ Láu buri fánreinguaü le, dan le jóundaragun lun jeígin luágu lidábulan Wabúreme Jesucrístu, siñáti jeígin láu ában igáburi le íchugubei inébesi lun, ²¹ lugúndun dan le lachúlürün óra lun jeígin, meígintún nege lídan ában. Lubáragiñe líra, cáda ában, ába loufudajan eígei eígini le lanúgübei. Ja siñábei janúgün gíbeti, ába jeréderun láu jaláma. Jayábiti jídaangiñe, ába játun sarágu darí lun jabácharuadun. ²² ¿Mábantún funági lun jeígin lúma lun játun ñi? Láu igáburi le, barú jumutiña tílana lilígilisin Búngiu quei ni cáta, rújumaña ja úabei ni cáta jáma lídoun busíganu. ¿Cábagi naríñaga jun luágu líra? ¿Lúnti nagúndaarun jáu? ¡Luágu líra siñáti!

Adíneruni le arítaguagülei luágu loúnwen Wabúreme

²³ Lúmagiñe guánarügü Wabúreme Jesucrístu nerésibirei igáburi le warítaguagülei luágu loúnwen, lé meja níchugubei jun. Queísi le nubeíbei jun, luágu le lan áriebu

le lalúgurúnbei Wabúreme, ába lanúgünun fein lújaburugu, ²⁴ lásun líchugun eteíngiruni lun Búngiu tuágu, ába lagúbachagunun lun lafánreinragunun jádan lánigu, ába laríñagun. “Joujúma, núgubu le, le nedéregerubei luágu jufúleisein. Adúga meme jumeí cátei le, jarítaguagüleme nuágu.” ²⁵ Ítara gíñe, lásun jeígin, ába lanúgüni cópu táu diweín lújaburugu, ába laríñagun. “Cópu le táu diweín to, liseíni iséri lidáradun Búngiu júma, le achoúrurúabei láu níta le lúnbei láwiyurun lídaangiñe núgubu juágu. Ságüme játuni, adúga jumeí lun jarítangun nuágun.” ²⁶ Ítara líña lubeíti, daríme le lagíribudun Wabúreme ubouágun, ságüme jeígin fein, gurá jugúya diweín to jarítaguagüle luágu Jesúsu, jarúfuduñein luáguti louñwen Jesúsu wawágu.

Ligáburi leigín eígin le arítaguagülei luágu Jesúsu

²⁷ Furúmieguarügü le eígitu fein tugúya, guráloun diweín to lání Wabúreme Jesucrístu lídan ában igáburi le míchuti inébesei lun Búngiu, ladúgüña figoú ladúga líchuguña lan minébesei lun lúgubu Wabúreme lúma líta. ²⁸ Ítara líña lubeíti, cáda ában lúnti lasúbudiragun lúngua buídu ánjein jarúma tubeí lanígi lubáragiñe lerésibirun. ²⁹ Lugúndun ánjein erésibira marítagunga luágu laníchigu lánina lúgubu Wabúreme, labeíchubei Búngiu. ³⁰ Ligía añájein lubeí sarágu jídaangiñe, sánditiña, débilitiña, jilágua jíbiri. ³¹ Ánjawa jamúga asúbudiragua woúngua buídu lubáragiñe werésibirun, mabeíchun lumútiwa jamúga Wabúreme ítara. ³² Dan le labeíchuniwa Wabúreme, ladúgüñein líra lun wasúbudiragun woúngua, gayára lámuga wasáansiraguni wagáburi lueí weféridirunme úara jáma lirájüñü uboú.

³³ Ítara líña lubeíti nidújeñu, dan le joúndaragun lun jerésibirun, agúrabagua jumá júngua. ³⁴ Ja lamátiña, jóú-jama jábiñe, mabeíchun lámugaña Búngiu luágu luríban ligáburi joúndaragun. Lé buri líbiri cátei naráanserubei dánme le nídin aríjaün.

12

Ubáfu buri le líchugubei Sífiri Sándu lun cáda afíñeti

¹ Nidújeñu, níjein buri cátei nabúseerun lun jasúbudiruni luágutí buri ubáfu le líchugubei Sífiri Sándu lun cáda afíñeti luágu Jesucrístu.

² Subúdi jumúti buídu luágu dan lán meja le má-magidün lánigu Crístu, ádajóuatün meja lun jeíbugun járigi sándu ja maríñagadibaña. ³ Ligía nabúseerunbei nariñagun jun guetó lun gayára lan jasúbudiruni ánjein lubáfu lubeí Sífiri Sándu ádajabálin ában gürígia lun ladímurejan lúmoun lubáfu lan espíritu wuríbati. Siñáti ládajani Sífiri Sándu ában gürígia lun lanábaguni Jesúsú láu laríñagun luágu máma lan Liraú Búngiu, espíritu wuríbati ádajabalin lun ladúgüni líra. Áni láu rügüñein lubáfu Sífiri Sándu gayára lan laríñagun ában gürígia luágu Jesúsú lan Wabúremebei.

⁴ Níjein sarágu luwúyerigu ubáfu le gayáraati lerésibiruni gürígia le afíñebei luágu Jesucrístu, áni ában méme Sífiri Sándu íchugubalin. ⁵ Níjein sarágu luwúyeri ligáburi esériwiduni lun Wabúreme Jesucrístu láu ubáfu buri le líchugubei Sífiri Sándu woun, áni lun méme ában Abúremein wesériwida. ⁶ Lídan gíñe sarágu luwúyeri wayúsurei ubáfu buri le rúaalibei woun, áni ában méme Búngiu le íderagubaliwa lun wayúsuruni ubáfu ligía. ⁷ Arúfudaguati Sífiri Sándu lúngua wádaangiñe

láu ubáfu le líchugubei woun, lun gayára lan wíderagu-niña jíbiri afíñetiña. ⁸ Añájein jíbiri, rúti Sífiri Sándu ubáfu joun lun gayára lan jadímurejan láu lichú áu, añájein úntiña líchiga ubáfu lun jadímurejan láu sarágu subúdi. ⁹ Jíbiri resíbitiña ában afíñeni weíríti lúmag-iñe méme Sífiri Sándu ligía, jíbiri resíbitiña ubáfu lun jareídaguagüdün sánditiña. ¹⁰ Añájein resíbitiña ubáfu lun jadúgün miláguru, jíbiri resíbitiña ubáfu lun ladí-murejan Búngiu jayúmulugugiñe. Joun jíbiri, rúti ubáfu lun jasúbudiruni ánjein Sífiri Sándu lubeí ádajabalin ában gürígia lun ladímurejan o ámu lan luwúyeri espíritu, jíbiri ibíjatiña ubáfu lun jadímurejan ámuñegueinarügü luwúyeri dimúrei lueí jerérun. Añájein ibíjatiña ubáfu lúmag-iñe Sífiri Sándu lun jafúnraanguagüdüni le aríñawagúbei lídan buri dimúrei teréncha ligía. ¹¹ Sún buri cátei le, ában méme Sífiri Sándu le ábanrügübei, ligía adúgübalin, le afánreinjabalin ámuñegueinarügü ubáfu ligía lun cáda gürígia queísi labúseerun.

Lánigu ában méme úgubu súnqubei

¹² Gíbeti umégeguni lídan wágubu, áni sun umégeguni ligía ában rügúñein úgubu ladúga. Ítara líña gíñe le únbei wagúara lúgubu Crístu, cáda ában afíñeti ában lídaangiñe lumégegun lúgubu Crístu. ¹³ Sun wagía afíñetiña—juríu, máma juríu, idámuni, máma idámuni, furúmieguarügü le wawúyeribei—láu wabásterun, ába ladúgüníwa Sífiri Sándu lun ában wamá jáma sun jíbiri afíñetiña, áni sun wagía, resíbi wamúti méme Sífiri Sándu ligía.

¹⁴ Níchiga ában jémpulu jun luágu wágubu láu sun lumégegun lun jasúbudiruni luágu ítara wáña lan queísi lumégegun lúgubu Crístu. Wágubu, máma rügúñein ában umégeni luágu, gíbeti umégeguni luágu. ¹⁵ Ánjein jamúga aríñaga ugúdi. “Máma nugúya líbiri úgubu lugúndun

máma nan újabu”, máma lueígiñe líra lun mámabei lan líbiri úgubu, ¹⁶ ánjein lan jamúga aríñaga arígei. “Máma nugúya líbiri úgubu lugúndun máma nan águu”, máma lueígiñe líra lun mámabei lan líbiri úgubu. ¹⁷ Lun jamúga águu lan sun úgubu, ¿ída líña jamúgagi wagáambun? O lun jamúga arígeirugu lan sun úgubu, ¿ída líña jamúgagi wirímichun? ¹⁸ Rúlaali Búngiu cáda lumégegungun úgubu le ñí lumuti labúseera. ¹⁹ Lun jamúga ában rügúñein lan umégeni luágu úgubu, moustarunti jamúga úgubu ligía. ²⁰ Láu sun gíbe lan lumégegungun úgubu, ában rügúñein úgubu.

²¹ Siñáti laríñagun águu lun újabu. “Memégeirun numútibu”, siñáti gíñe laríñagun ichúgü lun ugúdi. “Memégeirun numútibu.” ²² Lubáragiñe líra, lé buri lumégegungun úgubu le laganounbei camá débiliti, ligíatima buri mégeiwabei, ²³ lé buri lumégegungun úgubu le wanúgübei quei ni cáta, ligíatima wadáüraguagüdübei láu uwéndeni. Le buríti líbiri lumégegungun wágubu le arámudaguabei, ligíatima wouserunbei láu gounigi, ²⁴ le madúgünwabei lún buri líbiri lumégegungun wágubu. Ítara líña laráanseruni Búngiu úgubu lun le lán buri líbiri umégeguni le anügübei quei ni cáta, ligíatima lan weírigu, ²⁵ lun níjein lan ában úarani luágu úgubu lídan le luwádigimaridun sun umégeguni lídan ában, láu ában toúnigi jouniwagua. ²⁶ Ánjein asúfurira ában lídaangiñe lumégegungun úgubu, súfuriti gíñe buri le líbiri, ánjein gíñe ouserúa ában lídaangiñe buídu, ába lagúndaarun lé buri líbiri lídan ában.

²⁷ Ítara méme líña gíñe, lúgubu Crístu jugúya, cáda ában jídaangiñe, lumégegungun úgubu ligía. ²⁸ Rújali Búngiu wadágimanu jun tídan lilígilisin lun juwádigimaridun luágu ában queísi luwádigimaridun lumégegungun

úgubu. Furúmiñetiña, apóstolugu líchuguniña Búngiu lun jesériwidun joun jíbiri afiñetiña, jabíaman, profétagu, júruwan, arúfudajatiña luágu cátei láni Búngiu, lárigiñe, ja adáagubaña miláguru, lárigiñe, ja areídaguagüdübaña sánditiña, ja ídejabaña, ja láubaña gumádi, jáma ja ibíjubaña ubáfu lun jadímurejan dimúrei buri le teréncha. ²⁹ ¿Apóstolugu funági súnqubei? ¿Profétagu funági súnqubei? ¿Arúfudajatiña súnqubei? ¿Ódi sun jagía adáaguatiña miláguru? ³⁰ ¿Gabáfutiña súnqubei lun jareídaguagüdün sánditiña? ¿Adímurejatiña súnqubei dimúrei buri teréncha? ¿Gayára jamúti súnqubei míni lán buri dimúrei ligía aríñaga? Uá. ³¹ Buíti lubeíti lun jáfaagun lun jibíjini lubúidun-ágei buri ubáfu lúmagiñe Búngiu, áni níjein ában cátei lun jáfaagun lun jibíjini, buítimaati sügú láu sún buri ubáfu ligía, ínsiñeni cátei ligía, narúfudaja jun luágu.

13

Ínsiñeni

¹ Ánjawa jamúga gabáfu lun wadímurejani sun luwúyeri dimúrei le adímurejoubei ubouágu lúma sun luwúyeri dimúrei le jadímurejabei ánjeligu, áni mínsiñejabutiwa, málati jamúga wadímurejan. Ítara wáña jamúga quei ában garánwoun le adaúnjati, o quei lan ában asíedu le areínchuti. ² Ánjein jamúga gayára ladímurejan Búngiu wayúmulugugiñe, subúdi wameí sún buri lujúlilin-ágei in-árüni arámudaguati áni níjein sun luwúyeri subúdi wáma, áni weíri ligía wafíñen darí jamúga lun gayára lan wagídaruni ában wúbü lídaangiñe lubára láu afiñeni ligía, sun líra áni mínsiñejabutiwa, ni cáta wagía. ³ Ánjein wíchiga sun le wámabei murúsun murúsun joun gudémetiña darí lagúmuchun, madúgünga wameí láu ínsiñejabuni,

mesériwinti woun lun ni cáta. Lun jamúga weíri lan wesériwidun lun Búngiu darí lun wágudúniwa jilágubei luágu, mesériwidunga wagía láu ínsiñejabuni, málati gíñe woun.

⁴ Le jínsiñejabúbei gagúraasunti, areídati, áni magímugati, mapántati, manáangun ligía lúngua.

⁵ Manárimeguti, máma rügúñein luóúgua larítagua, magáñidunti, máguuyugüdünti wuríbani luágu wuríbani.

⁶ Magúndaarunti láu jafígoun ámu, lagúndaarun dan le janúgün gürígia ában úma le richábei. ⁷ Awánda lumúti sun cátei, afíñeti buídu jawágu súnqubei, afíñeti luágu gayára lan leménigidun jawágun gürígia lun jarúfuduni lubuídun jagáburi, úati ni cáta lun gayára lan lagídaruni línsiñejabu.

⁸ Lachúlürüba dan, dánme le lagíribudun Jesucrístu ubouágun, lun madímurejan lánme Búngiu jayúmulugugiñe gürígia, madímurejoún ligíame dimúrei buri teréncha, memégeirunwalime gíñe subúdi. Ánjeinti ínsiñeni, leréderuba lun sun dan. ⁹ Guetó, murúsun rügúñein wasúbudirun, murúsun rügúñein gíñe wafúraanguagüdüni dimúrei le ladímurejabei Búngiu wayúmulugugiñe. ¹⁰ Ánjeinti dánme le lagíribudun Jesucrístu, wasúbudirubei sun cátei le gumúti. Murúsun ubáfu le wabíjibei guetó, memégeirunwabei, lagúmuchaguba.

¹¹ Dán meja le irájüñügidiwa, queí meja irájüñü wadí-mureja, queí meja irájüñü wasáminara, quei gíñe meja irájüñü warítagua, ánjeinti dan le wügúriñajadiwa, ába wígiruni le jáni irájüñü. ¹² Guetó, loúguati wasúbudirun luágu Búngiu lúma luágu luwádigimari, waríjini camá buri cátei le maríjinti buídu tídan ában isúbusein. Lachúlürüba wéyu lun waríjini Búngiu furáangu. Guetó,

loúguati wasúbudiruni buri cátei, wasúbudirubei Búngiu le gumúti lídanme wéyu ligía queísi lasúbudiruniwa Búngiu guetó. ¹³ Afíñeni, eménigini lúma ínsiñeni ladúraruba lun sun dan, áni ínsiñeni, wefritimaabei lídaangiñe úrúwagubei.

14

Ladímurejóun dimúrei teréncha

¹ Ítara líña lubeíti, lubáragiñe sun cátei, áfaagua jumá lun jínsiñejabu jumá, ayúmaja jumá gíñe lun líchugun Búngiu ubáfu le líchugubei joun afíñetiña lídaangiñe Sífiri Sándu jun, létima ubáfu lánina ladímurejan Búngiu jayúmulugugiñe gürígia. ² Buítimaati lun jáluajan ladímurejan Búngiu jiyúmulugugiñe sügú láu jáluajan jadímurejan dimúrei teréncha, lugúndun gürígia le adímurejati dimúrei buri teréncha, lun Búngiu ladímureja máma joun gürígia, lugúndun Búngiu rügúñein asúbudirei líla dimúrei le ladímurejabei. Le laríñagubei, lídaangiñe Sífiri Sándu laríñagei, ánjeinti laníchigu, arámudaguati luef jasúbudin gürígia. ³ Ánjeinti le iyúmulugugiñébei ladímureja Búngiu, adímurejati láu jerérun ja agáambubalin lun lawáanseragüdüniña lídan cátei lánina Búngiu, lun líchugun dúgüdaguau joun lúma gurásu. ⁴ Le adímurejati dimúrei teréncha, lúngua rügúñein líderagua lídan leíbugun lúma Búngiu, ánjeinti le iyúmulugugiñébei ladímureja Búngiu, awáansegüda lumútiña lánigu Búngiu lídan jeíbugun lúma.

⁵ Buséntina jamúga lun gabáfu jumá sun jugúya lun jadímurejan dimúrei teréncha, laú sun, buséntimaatina jamúga lun gayára lan ladímurejan Búngiu jiyúmulugugiñe, lugúndun buítimaati líra sügú láu ladímurejóun dimúrei teréncha, ánjein gubeírügü aríñawagua ca lan

míni lan le aríñawagúbei lídan dimúrei ligía lun gayára lan jawáanserun tílana ligílisi lídan jeíbugun lúma Búngiu.

⁶ Ligía lubeíti nidújeñu, ánjana ñúdün bisídaün, ábame nadímurejan jun láu dimúrei teréncha, mesériwinbei líra jun lun ni cáta, ánjana gubeírügü gíñe adímureja jun lídan werérun luágu cátei le lasúbudiragüdün Búngiu woun, o níchugun lan ában subúdi luáguti inárüni jun, o ában lan arúfudajani, o ladímurejan lan Búngiu jun niyúmulugugiñe.

⁷ Rúwamei jálagu áfarutiña quei ában jémpulu. ílagu buri ligía, mabágariti, quei buri fídu, gidára, ánjein wásiñera asúbudira furáangu ca lan nóta afarúbei, ibídiñebei woun ca lan urému le wagáambajabei. ⁸ Ánjein mínwirun fídu ában ínwiruni furánguti wuríburugu, úabei ni ában aráanseruti lun lídin ageíndagua. ⁹ Ligía méme gíñe asúseredubei wáma. ánjawa maríñagun dimúrei le gayáraati gunfaráandawa lan, ¿ida lubági lasúbudirúniwa ca lan waríñagubei? ¡Wadímurejaña lun garábali! ¹⁰ Gíbeti luwúyerigu dimúrei ubouágu, áni sún buri dimúrei ligía richáti joun ja gunfaráandabalin, ¹¹ ánjein úa lubei gunfaráanda náni dimúrei le áubei ladímurejóua nun, terénchabadina lun gürígia le adímurejabei nun, áni terénchabei gíñe gürígia ligía nun. ¹² Ligía, quei weíri lubei jayúmajan lun jibíjin lídaangiñe ubáfu le líchugubei Sífiri Sándu joun afíñetiña, áfaagua jumá jibíjini ubáfu buri le gayáraabei lawáanseragüdüniña tílana ligílisi.

¹³ Gürígia lubeíti le adímurejati dimúrei teréncha, lúnti lamúriajan lúma Búngiu lun líchugun ubáfu lun lun lafúnraanguagüdüni le laríñagubei lídan dimúrei ligía. ¹⁴ Ánjana ayúmuragua lun Búngiu láu dimúrei teréncha, inárüni luágu nayúmuraguña lan láu náni espíritu,

líla le naríñagubei, ibídiñeti nun. ¹⁵ ¿Cáteiti lúnbei wadúgüni? Lídan adámurini gayáraati wayúmuragun láu dimúrei teréncha, lúnti gíñe wayúmuragun láu dimúrei le gunfaráandawati. Gayáraati werémujan láu dimúrei teréncha, lúnti gíñe werémujan láu dimúrei gunfaráandawati. ¹⁶ Ánjein badímurejaña lubeí lun Búngiu luágu luweírigan láu dimúrei teréncha, gürígia únabugutiña ja agáambubalibu siñábei júaradun búma, lugúndun úati gunfaráanda jamáni le baríñagubei. ¹⁷ Gayáraati ában lan eteíngiruni buíti le bíchugubei lun Búngiu láu dimúrei teréncha, míderagun lumútiña jíbiri gürígia láu líra. ¹⁸ Teínqui numúti Búngiu luágu gayára lan nadímurejan dimúrei teréncha sügú jáu sun jugúya, ¹⁹ áni jímein numúti naríñagun seíngü dimúrei le gunfaráandawati lídan jóúndaragun tílana liglísi, lun gayára lan jafúnrendeirun númágiñe, lubáragiñe naríñagun díisi-mílu dimúrei teréncha le úati gunfaráanda láni ni ában.

²⁰ Nidújeñu, masáminara jumá quei irájüñü luágu buri cátei le. Ítara jumá quei irájüñü lún buri cátei le wuríbati, ítara jugúyame queísi weínamujaña lídan ligáburi jasáminarun. ²¹ Laríñajare tídan liliburun lúrudu. “Nadímurejaba joun lílana fulásu le lídan ámu luwúyeri dimúrei, lúma jayúmulugugiñe teréncha, ni ítara, mebéresenbaña náu, líña laríñagun Jabúreme Búngiu.” ²² Ubáfu lubeíti lun ladímurejóniwa ámuñegueinarügü dimúrei, seríwiti liseínime lubáfu Búngiu joun ja mafíñebaña, máma joun ja afíñebaña. Ánjeinti ubáfu lun ladímurejan Búngiu jayúmulugugiñe gürígia, seríwiti liseínime lubáfu Búngiu joun afíñetiña luágu Jesucrístu, máma joun ja mafíñebaña. ²³ Dan lubeíti le oúndaragua jamá sun tílana liglísi, ánjein jadímurejaña lubeí sun jugúya dimúrei teréncha, ába jebélurun mafíñetiña jánwoun, o gürígia

lan ja ibídiñegilibei luágu ubáfu le joun, ¿ma jaríñaguba luágu lúlüjali lan jáu? ²⁴ Ánjein ladímurejaña lubeí Búngiu jiyúmulugugiñe, ába lebélorun ában le mafíñeti, ladáraguba lúngua luágu gafígoun lan dánme le lagáambuni le jaríñagubei. ²⁵ Ítara lúba lafúnraangudun cátei arámudaguati le tídaanbei lanígi, ábame lájuduragun íchiga inébesei lun Búngiu, aríñaga ligáme luágu níjein lan Búngiu júma le tímatimaati.

Adúga jumeí sun cátei lídan lubúdubu

²⁶ Nidújeñu, niján lubeíti igáburi le lúnbei jóuseruni lídan jidámurin. Dan le jóundaragun lun jájuduragun lun Búngiu, añájeinbaña jídaangiñe láu urému o arúfudajani, o cátei le lasúbudiragüdün Búngiu jun, o adímurejani lídan dimúrei teréncha, o lafúnraanguagüdúniwa adímurejani ligía, sun líra adúga jumeí lun méme jawáanserun tílana ligílisi lídan cátei le luáguti Búngiu. ²⁷ Dan le ladímurejóun lídan dimúrei teréncha, bíamarügü jamá gürígia adímureja, o úrüwa, áni ában ábanlá gíñe jadímurejan, lúnti gíñe níjein lan ában lun lafúnraanguagüdüni le jaríñagubei. ²⁸ Ánjein úa lubeí ni ában le gayára lumúti afúnraanguagüda, buítimaati lun madímurejóun lan lídan dimúrei teréncha lídan adámurini, ladímureja cáda ában lúmagua lúma lun Búngiu. ²⁹ Ánjein gíñe luáguti lubeí ladímurejan Búngiu jayúmulugugiñe gürígia, bíamarügü o úrüwa jamá gürígia adímureja, ja jíbiri lun jaríjin ánjein lúmagiñeti lubeí Búngiu le aríñawagúbei lúmoun máma lan lúmagiñeti. ³⁰ Ánjein asúbudiragüda Búngiu ában cátei lun ámu gürígia le ñun umúti lun líchuguni lun guríriguaü, lúnti lámanichun le adímurejabei lun líchugun dan lun, lun ladímurejan. ³¹ Ítara, sun jugúya le iyúmulugugiñebeí ladímureja

Búngiu, gayáraabei jadímurejan ában ában lun jafúrendeirun súnqubei, ragú jugúyame gurásu. ³² Ja iyúmulugugiñebaña ladímureja Búngiu, lúnti jágüdaagun jóungua darí lachúlürün jadáani lun jadímurejan, ³³ lugúndun Búngiu le íchugubalín ugánu ligía joun, lánina darángiläü, máma lánina chagáguäü.

Queísi jagáburi jíbiri wadújeñu lídan wafñen dan le jadámuridagun, ³⁴ moún lumuti jadímurejan wúríña lídan jadámurin affñetiña lugúndun majóuati lun cátei le. Lúnti gagáambadi jamá queísi laríñaguni lilúrudun Búngiu. ³⁵ Ánjein busén jabei jasúbudirun ában cátei, álügüda jameí jámari jábiñe, lugúndun mabuídunti laríaajóun lun tadímurejan ában wúri lídan jadámurin affñetiña.

³⁶ Ánjaün magúnda láu nerérun, lúnti jasúbudiruni luágu máma lan júma lagúmesera Lerérun Búngiu, áni mámarügügidün gíñe jugúya erésibirei. ³⁷ Le jarítaguabei luágu gabáfu lan lun ladímurejan Búngiu liyúmulugugiñe, o jarítagua lan luágu ru lan Sífiri Sándu ámu ubáfu lun, lúnti lasúbudiruni luágu ában lan lugúmadin Wabúreme Jesucrístu cátei le nabúrüjabei jun. ³⁸ Ánjein manügún lan ítara, reídeilá lídan libídiouniga láu.

³⁹ Ítara líña lubeíti nidújeñu, áfaagua jumá lun gayára lan ladímurejan Búngiu jiyúmulugugiñe, mamájara jumá lun ladímurejóun lídan dimúrei teréncha, ⁴⁰ adúgarüga jumeí sun cátei lídan lubúdubu.

15

Lásaarun Crístu lídaangiñe óuweni

¹ Guetóti nidújeñu, buséntina lun jarítagun luágu ugánu lé meja apúrichija náalibei jun luágu Jesucrístu le Wasálbaragüle. Niján ugánu ligía le jerésibirubei, le gíñe ídaanbei derégüdagu lan jafiñen. ² Sálbatün gíñe

lun sun dan ladúga jaffínen luágu ugánu le, ánjein jafálara le uágubei napúrichija jun, ánjein gíne láu lubei jinárün jaffínera.

³ Furúmiñeti cátei, arúfudaja náali le furéndeí náalibeí luágu Wasálbaragüle jun, luágu jilá lan Crístu luágu wafígoun, queísi taríñaguni Lerérun Búngiu luágu lúnti lan lasúseredun. ⁴ Lárigiñe meja loúnwen, ába labunún, ába lásaarun lídaangiñe ouweni luágu lúruwan wéyu queísi taríñaguni Lerérun Búngiu luágu le lúnbei lasúseredun. ⁵ Ligía larúfudagun lúngua lun Pédro, lárigiñe, ába larúfudagun lúngua joun jíbiri apóstolugu. ⁶ Lárigiñe, ába larúfudagun lúngua joun sügú jáu seíngü-san affíñetiña ja oundarañubaña lídan ában, áni añájeingua sarágu jádaangiñe, wíngwagiña chúlú lúmoun dán le, ja jíbiri, jilágua. ⁷ Lárigiñe, ában larúfudagun lúngua lun Jacóbo, lárigiñe, joun sun apóstolugu.

⁸ Agúmujoúni, járigiñe súngubei, ába gíne larúfudagun lúngua nun, láu sun ítara níña lan quei ában le agúriajouíti lídan ában igáburi le múaraanti, ⁹ lugúndun áu lan ni cátatimáabei jádan apóstolugu, madúnatina ni lun nanügún quei apóstolu, lugúndun eíbaaja numútiña méja tílana lilígilisin Búngiu. ¹⁰ Áu le áubei guetó lugúndun lareíndun Búngiu nun, áni merédeti lareíni nun maságarunga ni cáta buíti nídaangiñe, lubáragiñe líra, ñadágimeinjaadina sügú jáu jíbiri apóstolugu, láu sun máma lan áu ñadágimeinbei, Búngiu le númabei láu lareíni, ligía ñadágimeinbei nídaangiñe. ¹¹ Mebéresentina ca lántima ñadágimeinjañabaña, jagía lan o áu lan, niján ugánu le wapúrichijabei luágu lásaarun Crístu lídaangiñe ouweni, áni niján gíne uágubei jaffínera.

Jásaarun jiláaña lídaangiñe ouweni

¹² Queísi wapúrichijan luágu saráli lan Jesucrístu lídaangiñe ouweni, ába jerésibiruni, ¿ida liñáti añajein lubeí jídaangiñe aríñagatiña luágu másaarun jamá jíbiri jiláaña? ¹³ Ánjein másaarun jabeí jíbiri jiláaña, másaarunti lubeí gíñe Crístu lídaangiñe ouweni, ¹⁴ áni ánjeinti másaarun lubeí Crístu lídaangiñe ouweni, málati ugánu le wapúrichijabei luágu asálbaruni, málati gíñe afíñeni le juágubei. ¹⁵ Ánjein ítara líña lubeí, waríñaguña iyéeni luágu Búngiu, lugúndun aríñagaadiwa lan luágu sarágüda láani Búngiu Crístu lídaangiñe ouweni, ánjein máma lubeí inárüni luágu sará jamá jiláaña, máma gíñe inárüni luágu sarágüda láani Búngiu Crístu lídaangiñe ouweni. ¹⁶ Lugúndun ánjein másaarun jabeí jiláaña, ni Crístu, másaarunti gíñe lídaangiñe ouweni, ¹⁷ áni ánjeinti jiláñugili lubeí Crístu, mesériwinti jafíñen lun ni cáta, lídaangidün jifígoun ligíbugiñe Búngiu. ¹⁸ Áni ánjein ítara líña lubeí, féridiñu jáña gíñe ja ouwegubaña láu jafíñen luágu Crístu. ¹⁹ ¡Ánjein lúntirügü lubeí ibágari le weménigi luágu Crístu, fugiábu wagía jídaangiñe sún-gubei!

²⁰ Le inárünitibei, saráti Crístu lídaangiñe ouweni lúnya labágaridun, ligía furúmiñetibei ásaaruti lídaangiñe ouweni lun moúnwendügúyaali lan, áni ítara lúba jásaarun sun lánigu. ²¹ Ítara quei lídaangiñe lan ában wügúri lagúmesera ouweni ubouágu, lídaangiñe gíñe ában wügúri lagúmesera jásaarun jiláaña. ²² Ítara quei jouwegun sún-gubei ladúga lídaangiñe lan Adán jayábin, ítara lubá gíñe gabágariya jamá sún-gubei lárigiñe ouweni ladúga lánigu jamá Crístu. ²³ Lúnti lásaarun cáda ában lídan lidáni. furúmiñeti meja ásaaruti, Crístu, lárigiñeme, dánme le lagíribudun Crístu ubouágun, ligiame jásaarun lánigu lídaangiñe ouweni. ²⁴ Ligíabati

liábin lagúmuchagüle sun cátei, ábame lagúnrinchaguni Crístu sun líbiri luwúyeri arúejani, ubáfu, lúma érei le ubouágubei, ábame ledéregeruni arúejani lun Búngiu Úguchili. ²⁵ Larúejaba Crístu daríme gáñeigüda láali Búngiu wuríbu lun jawágu sun láganiñu, ²⁶ ouweni, ligíaba lagúmujoun ágani agúnrinchawagúti. ²⁷ Rúlaali Búngiu sun cátei lábugiñoun lubáfu Crístu, dan le tariñagun Lerérun Búngiu luágu rúa lan sun cátei lábugiñoun lubáfu, subúdiwati luágu úa lan Búngiu lábugiñe lubáfu, lugúndun Búngiu íchugubalin sun cátei lábu lubáfu Crístu. ²⁸ Dánmeti le reídeijali sun sun cátei lábugiñe lubáfu Crístu, ábame leréderun Crístu, le Liraú Búngiu, lábugiñe lubáfu Búngiu, le íchugubalin sun cátei lábugiñoun lubáfu Crístu. Búngiurügüba urúei, le Súnti Gabáfu.

²⁹ Añájein jídaangiñe, abásterutiña jewéñegua ja ouwetiña mabásterunga. ¿Cámegi jadúgei lira? Ánjein másaarun jabeí jiláaña, ¿cámegi ju lan jabásterun jewéñegua?

³⁰ Ánjein siñá jásaarun jiláaña, málati wapúrichijan súnwandan lúnrügü weíbaajoun luegiñe. ³¹ Ságü wéyu yaráfa wamá lun wounwen, inárüniti líra nidújeñu, queísi ugúndani le nasándirubei juágu queísi afíñetiña luágu Wabúreme Jesucrístu. ³² Ageíndaguatiña wügúriña ja ítarabaña quei anímaalugu janárimetiña ya Éfeso núma, ladúga mínsiñe lan cátei le napúrichijabei joun, ¿cági nagáñeirubei láu líra? Ánjein jamúga inárüni lubeí luágu úabei lan ibágari lárigiñe ouweni, richátíña jamúga ja aríñagubaña. “Jouwama, guráwama, lugúndun jarúga wouwegua.”

³³ Mayeedúa jumá. Aríñawagúati. “Féridigüda jamúti jagúbüri umádagu lubuídun igáburi.” Inárüni líra.

³⁴ Darígua jumá júngua, giríbu jumá lun ában ibágari le surúti, maffígonja jumá. Añájein jídaangiñe, ibídiñeti Búngiu joun. Naríñaguñein le lun janúgün busíganu.

Ída lúba ligáburi jásaarun jiláaña

³⁵ Fágua níjeinbei álügüdajati. “¿Ída lúbasan ligáburi jásaarun jiláaña? ¿Cábasan luwúyeri úgubu jawágu?”

³⁶ Libídiouniga láu álügüdajani líra. Dan le labunún ában ílaü, gásu lañáladun lábugiñe múa furúmiñe lubá gayára lan labouóchun. ³⁷ Máma nádü le lúnbei lájüchün abunúbei, ílaü abunúbei, furúmieguárügü le luwúyeribei. ³⁸ Láriñe labunúniwa, jilá ligía, ába líchuguni Búngiu úgubu le labúseerubei luágu ílaü ligía, ába líchuguni úgubu le lúnbei cáda ílaü. ³⁹ Máma ában lábu sun úgubu, ámu luwúyeri jágubu gürígia, ámu jágubu anímaalü, ámu jágubu dunúru, ámu jágubu údu-raü. ⁴⁰ Níjein gíñe buri cátei siéluna queísi wéyu, játi, warúguma, queísigubeirügü níjein lan ubouáguna, ámu lubuídunmeraü buri le siéluna lueí le ubouáguna. ⁴¹ Ámu larúni wéyu lueí larúni játi, ámu gíñe jarúni warúguma, áni jádaanguanarügü warúguma, ámuñegueinarügü jarúni jawáriuagua. ⁴² Ítara líña gíñe lídan jásaarun jiláaña, ámubei jágubu, labunúa ában úgubu le gañáladaditi, lásaarame le moúnwenjali. ⁴³ Labunúa ában úgubu le mabuídunjali, lásaarame ában le buídumer-aüti. Labunúa ában úgubu le débiliti, lásaarame ában le jéreti. ⁴⁴ Labunúa ában úgubu le ídaanbei wabágarida ya ubouágu, lásaarame ában úgubu le ídaanbei wabágarida yágüta siélu. Ánjein ibíja wabeí wágubu lánina ubou, wibíjibei gíñe wágubu lánina siélu.

⁴⁵ Ítara líña taríñagun Lerérun Búngiu. “Adán le furúmiñeti wügúri, ában meja wügúri wínwanti”, ánjeinti Crístu, le gírubei gíñe lagúmujoun Adán, ában espíritu

ligía le íchugubei ibágari. ⁴⁶ Furúmiñe ibíja wamúti ibágari le uboúaguna, lárigiñe, ábame wibíjini ibágari le lánina siélu. ⁴⁷ Lé meja furúmiñeti wügúri le adügúbei láu múa, uboúaguna meja, libíaman wügúri le Wabúreme Jesucrístu, siéluna. ⁴⁸ Sun gürígia uboúagu ítara líña jágubu quei lúgubu Adán le adügúbei láu múa, sun lánigu Crístu, jabíjuba jágubu quei lúgubu Crístu, le siélunabei. ⁴⁹ Wágubu guetó, líbe lúgubu Adán, le lánina uboú, lachúlürüba wéyu lun wibíjin ámu luwúyeri úgubu líbe lúgubu Crístu, le lánina siélu.

⁵⁰ Le naríñagubei, nidújeñu, luágu siñá lan jebélurun gürígia láu jágubu le uboúaguna lídoun larúeijan Búngiu siélu, lugúndun cátei le goúwedadibei siñáti gabára lan lídan fulásu le ñí lubei úa lan oúweni. ⁵¹ Buséntina lun jasúbudiruni cátei lé meja arámudaguabei le. Máma sun lánigu Crístu lun joúweguba lan, jasáansirawagúba súngubei, ánjein wínwangiña lubei dánme lagíribudun Jesúsu o jiláaña lan, ⁵² lídan murúsun óra, furése furése quei ában léfegechun lúma lámurudun águu, dánme le lagaambúniwa lumálali fídu, le liseíni lagúmujóun sun cátei. Línwiruba fídu, ábame jásaarun lánigu Crístu ja jiláañabaña lun moúnwendügüyaaña lan, ja moúnwengiñabaña, ábame jasáansirawagún lídan méme óra ligía. ⁵³ Wágubu le wawágubei le gayáraabei lañáladun, lasáansiraguba lídoun ában luwúyeri le siñábei lañáladun, wágubu le goúwedadibei, lasáansiraguba lídoun le moúwedadibei. ⁵⁴ Dánme le sáansiguaali wágubu le goúwedadibei lídoun le moúwedadibei, ábameti lagúnfulirun le bürúwañubei tídan Lerérun Búngiu. “Gumúja lubáfu oúweni, féridilá wuríbu. ⁵⁵ Oúweni, ¿jigeígi bubáfu lun bagúmuchaguagüdüniwa? ¿Jigeígi agáñeiruni lé nege lúnbei badúgüni?” ⁵⁶ Figoú lébunabei oúweni, áni

binádu lilúrudun Moisés, ligía arúfudubalin woun cátei lan figoubei lun wayúmajani. ⁵⁷ Teínqui wáña lun Búngiu luágu lagáñeiragüdüníwa luágu sún buri cátei le, láu lubáfu Wabúreme Jesucrístu.

⁵⁸ Ligía lubeíti nidújeñu jínsiñetiña nun, ítara méme jumá derégüdagu lídan jaffñen, meréderagunga, ñadágimein súnwandan, gánwoun gueínarügü lídan luwádigimari Wabúreme, lugúndun subúdi jumúti luágu máma lan luágu ni cáta jadúgei wadágimanu le jadúgübei lídan ában lúma Wabúreme Jesucrístu.

16

Loúndarún seínsu joun idújeñu lueigiñe Jesucrístu

¹ Luágu loúndarún seínsu joun wadújeñu lueigiñe Jesucrístu ja gudémebaña yágüta Jerusalén, adúga jumeí quei narúfudajani tidan sun ligílisi loúbawagu Galácia. ² Ságü wéyu dimáasu, cáda ában jídaangiñe lúnti ladíreirun murúsun lídaangiñe le lagáñeirubei, ábame lareíduni lun dánme lan nachúlürün, merédedünme oúndaragua seínsu. ³ Dánmeti le nachúlürün, noúnajabaña gürígia ja janúadajabaña ubúругu Jerusalén, ábame níchugun gárada joun lun janúgüni seínsu le jóúndarubei joun wadújeñu ja ñíbaña. ⁴ Anjein gíñe lun lubeí nídin, jóúdiba núma.

Laráansejan Páblo lubá luweíyasun

⁵ Lídan nuweíyasun, násügürüba loúbawagugiñe Macedónia lun neréderun átiri wéyu ñi, nachúlürüba lubeíti ubúругu Corínto lárigiñe. ⁶ Fágua neréderagun júma átiri dan, o násügürüni lan sun juyáabun ñi, gayáraabeiti jíderagunina lídan nuweíyasun léme ñíjin lumúti nídin lárigiñe nebélujan júmoun. ⁷ Mabúseerúntina chúlúguarügü nan aríjaün, buséntina

neréderagun átiri dan júma, ánjein busén Wabúreme. ⁸Neréderuba ya ubúругu Éfeso darí luwéyuri Pentecostés, ⁹lugúndun níjein ában oúnwenbun cháansi nuágu lun nadímurejan luágu Wabúreme Jesucrístu ya, áni buídubei lanúgün. Añájein gíñe gíbetiña gürígia mabúseerúntiña lun nuwádigimaridun luágu Wabúreme ya, ligía siñábei lubei nígiruni Éfeso guetó.

¹⁰ Dánme le lachúlürün Timotéo, jóucha jumá lun gúnda lan jagánagua, lun úa lan sarágu samínaü luágu, lugúndun luwádigimariña luágu Wabúreme Jesucrístu queísi áu. ¹¹ Manúga jumeí quei ni cáta. Dánme le gumúlaali lidáani júma, jíderagueime lun gayára lan lagíríbudun númoun láu ában ugúndani tídan lanígi luágu lubuúidun lidáani júma. Nagúrabajañein ya Éfeso jáu sun jíbiri wadújeñu lueígiñe Jesucrístu ja lúnbaña jayábin úara lúma.

¹² Ayúmuraguatina yebe lun Apólos lun lídin jáma jíbiri wadújeñu aríjaün, jénreenguti lídin guetó, lídiba dánme le gayára lan.

Lagúmujoún buri mábugäi

¹³ Ítara méme jumá agágudañu, toúnigiñu lueí cátei le jamúga gayáraabei ladíñurunün lueí lubuúidun úma le gádaanbalün, derégüdagu jumá lídan jafíñen. Agáburida jumá quei wügúriña ja awáanserubaña lídan le inárünibeí, manúfudeiga, jére jumá, gáñei jumámuga luágu wuríbani.

¹⁴ Sun cátei le jadúgübei, adúga jumeí láu ínsiñejabuni.

¹⁵ Nidújeñu, subúdi jumúti luágu Estéfnas lan jáma sun tílana lúban furúmiñebaña louábawagua Acáya ígírutiña binádu jagáburi lun jerésibiruni Crístu, luágu gíñe derégeguaaña lan jóungua lun jesériwidun joun wadújeñu lídan afíñeni lídan furúmieguaügü cátei le jayáraati.

¹⁶ Buséntina lubeíti lun gíñe jíchaagun júngua joun, lúma joun sun ja ídejabaña, ñadágimein jagía ítara. ¹⁷ Gúndaatina láu jayábin Estéfanas, Fortunáto, lúma Acáico ñájoun. Weíriñajati nisáminan juágu, áni siñáti jiábin sun jugúya, ¹⁸ ába jíchugun wügúriña jagía gurásu nun láu janúgün ugánu nun juágu. Afíñetina luágu janúgüba lan gíñe gurásu jámagine luágu jadímurejan jun nuágu. Lúnti jeteíngiruni Búngiu jawágu gürígia ítaratiña.

¹⁹ Mábuga jáña tílana ligílisi buri to loúbawaguboun Ásia jun. Mábuga jáña gíñe Aquíla túma Priscíla jáma sun ja oúndaragubaña jábiñe jun, queísi afíñetiña luágu Crístu. ²⁰ Mábuga jáña sun idújeñu ja yábaña jun. Chúgua jumá júngua lídan líri Wabúreme, arúfuda jumámugei luágu lídaañadiwa lan ában wámagua.

²¹ Áu Páblo, noúnajañein mábugaü le jun le nabúrújabei láu nújabu lúma nilétüran.

²² Le mínsiñejabuti lun Wabúreme Jesucrístu, reídeilá lábugiñe líñaragun Búngiu. ¡Girí́bubá furése uboúagun, Wabúreme!

²³ Binílaün Wabúreme Jesucrístu. ²⁴ Oúnaja numúti nínsiñejabu lídan Jesucrístu jun, sun jugúya. Ítaralá.

Lerérún Búngiu To Lánina Iséri Darádu New Testament in Garifuna (HO:cab:Garifuna)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Garifuna

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Garifuna [cab], Honduras

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Garifuna

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-25
